

ЧАСОПИС ЗА ПЧЕЛАРСТВО

ПЧЕЛАР

ГОДИНА СХ, БРОЈ 7

JULI 2006.

ISSN 0350 - 422 X

www.spos.info

Часопис за пчеларство ПЧЕЛАР

Савез пчеларских организација Србије

Молерова бр. 13, 11000 Београд, 011/2458-640, 064/40-191-63
spos@sezampro.yu, www.spos.info, casopis-PCELAR@yahoo.com

APISLAVIA

APIMONDIA
Foundation

The Magazine of Serbian Beekeeping BEEKEEPER

The Beekeeping Association of Serbia, Serbia&Montenegro, 11000 Belgrade, 13 Molerova St.

Председник СПОС-а

Dipl. ing. Живослав Стојановић

Ул. Милана Мартиновића Металца бр. 4, 24413 Палић
024/753-771, 063/510-598, zikastoj@palic.net

Главни и одговорни уредник

Dr med. Родољуб Живадиновић

Ул. Стојана Јанићијевића бр. 12, 18210 Житковац
018/846-734, 063/860-8510
rodoljubz@ptt.yu

Издавачки савети

Prof. dr Јован Кулиничевић (председник)

Prof. dr Мића Младеновић, Prof. dr Босилка Ђуричић,

Prof. dr Десимир Јевтић, Prof. dr Слободан Милорадовић,
Prof. dr Милоје Брајковић, Јово Кантар, Жарко Живановић

Редакција

(по азбучном реду првог слова презимена)

Домаћи чланови редакције

Дипл. новинар **Миланка Воргић** (Нови Сад),
Драгутин Гајић (Велико Градиште), **Милан Јовановић** (Трстеник),
Ратко Јоковић (Лучани), **Бранислав Карлеуша** (Београд),
Дејан Крецуљ (Ковин), **Милан С. Матејић** (Влашки До),
Mr sci. Небојша Недић (Београд), **Ing. Роберт Паст** (Нови Сад),
Рајко Пејановић (Шабач), **Милутин Петровић** (Крагујевац),
Dr sci. vet. med. Нада Плавша (Нови Сад), **Dr Славомир Поповић**
(Београд), **Владимир Хуњади** (Петроварадин)

Сирани чланови редакције

Владимир Аугуштин (Метлика, Словенија), **Борисав Брњада** (Бар,
Црна Гора), **Ферид Велагић** (Тузла, Босна и Херцеговина),
Амир Демировић (Сански Мост, Босна и Херцеговина),
Милан Исидоровић (Суторме, Црна Гора), **Dr med. Стипан**
Ковачић (Дарда, Хрватска), **Бранко Кончар** (Козарац, Босна и
Херцеговина), **Mr sci. Горан Мирјанић** (Градишка, Босна и
Херцеговина), **Александар Михајловски** (Скопље, Македонија),
Франц Презељ (Камник, Словенија), **Doc. dr sci. Златко Пушкадија**
(Осијек, Хрватска), **Dr stom. Мирослав Фаркаш** (Загреб, Хрватска),
Милорад Чехо (Бања Лука, Босна и Херцеговина),
Dr vet. med. Ирена Цимревска (Скопље, Македонија),
Франц Шивиц (Љубљана, Словенија)

Чланство у СПОС-у

Чланство у Савезу пчеларских организација Србије остварује се преко друштва пчелара по слободном избору. Чланарина у 2006. години за чланове пчеларских организација из Србије, Црне Горе и Републике Српске износи 1 100 динара, а за пчеларе из Македоније 1 100 динара + поштански трошкови. Чланство подразумева добијање 12 бројева часописа Пчелар. Чланарина за чланове из иностранства износи 30 ЕВРА.

Текући рачун СПОС-а:
160-17806-08

Сарадња са часописом

Рукописи и фотодографије се не враћају. Редакција задржава право ређивања текстових. За садржај текстових одговарају аутори, а за садржај ошлас ошлавивачи. Листови који преузимају радове из часописа Пчелар дужни су да јасно наведу извор информација.

Историја часописа

Први илустрирани часопис за пчеларе штампан је 1883. године у Београду под именом „Пчела“. Поштом је штампан „Српски пчелар“ 1. октобра 1896. године у Сремским Карловцима. Од 1899. године наставља да га издаје Српска пчеларска задруга у Руми. „Пчелар“, орган Српског пчеларског друштва, излази од 1. јануара 1898. године у Београду. Јануара 1934. године сјојили су се „Пчелар“ и „Српски пчелар“ и од тада излазе под називом „Пчелар“.

Указом председника СФРЈ „Пчелар“ је 1973. године одликован Орденом заслуга за народ са сребрним зрацима за изванредне заслуге, пошларисање и унапређење пчеларства, а Културно-просветна заједница Србије доделила му је 1984. године Вукову награду за рад у развоју културе у Србији.

Тираж: 10 000. Штампана: Колор прес – Лајово, тел. 034/853-715, 853-560, kolorpres@ptt.yu

Фотографија на насловној страни:
Самочишћење
пчела од вароа

Фото/филм:
Иван Брндушић, Бор

*Ко не зна, нека учи читајући Пчелар.
Ко зна, нека ужива у обнављању градива.
Ко зна боље, нека то и напише.*

Живослав Стојановић
ЗАШТО НИЈЕ ШТАМПАНА ЗБОРНИК СА
ТРЕЋЕГ КОНГРЕСА СПОС-а? 290

Живослав Стојановић
МИНИСТАРСТВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКИ
НАДЗОР 292

Родољуб Живадиновић
МЕД ТОПИ СУВИШНЕ КИЛОГРАМЕ! 293
ЗНАЧАЈНО ОТКРИЋЕ
НАШЕГ ПЧЕЛАРСТВА 298

Рајко Пејановић
ПИСМО ПЧЕЛАРИМА ЗА ЈУЛ 300

Michael Palmer
ПЕТ НАЈБОЉИХ ТЕХНИКА
ЗА НЕГОВАЊЕ РОЈЕВА 304

В. В. Скрипник
О РАСТУ ПОПУЛАЦИЈЕ ВАРОВЕ 307

Петар Ж. Ђерговић
МЕДЉИКА И МЕД МЕДЉИКОВАЦ 310

Дејан Крецуљ
ЕВРОПА УПОЗОРАВА:
ХЕМИКАЛИЈЕ У МЕДУ 314

ИЗАБРАН НОВИ ЗАМЕНИК
ПРЕДСЕДНИКА СПОС-а

Дејан Крецуљ
СУСПЕНДОВАН УВОЗ
БРАЗИЛСКОГ МЕДА У ЕУ 315

ПРАВИЛНИК ЗА УЧЕШЋЕ НА ИЗЛОЖБИ
ПЧЕЛАРСТВО ТАШМАЈДАН 2006 316

Дејан Крецуљ
АПИМЕТЕОРОЛОШКА ПРОГНОЗА
ЗА ЈУЛ 318

Ђоко Зечевић
ПЕТКО, ТРЧИ, ЧУЈУ СЕ 'ЧЕЛЕ 323

Издвајамо из садржаја

Родољуб Живадиновић

**МЕД ТОПИ
СУВИШНЕ
КИЛОГРАМЕ! 293**

Веома занимљиво
тумачење људске
физиологије обећава
добру продају меда
пчеларима, јер се показало
да конзумирање меда пре
спавања помаже процес мршављења!

**ЗНАЧАЈНО
ОТКРИЋЕ
НАШЕГ
ПЧЕЛАРСТВА 298**

Иако је до сада научницима
било добро познато да
пчеле обарају вароу са себе
и оштећују је, Иван
Брндушић из Бора је тај

процес успео да сними камером! Погледајте
слике док не будете имали прилику да филм
и сами погледате!

Michael Palmer

**ПЕТ НАЈБОЉИХ
ТЕХНИКА
ЗА НЕГОВАЊЕ
РОЈЕВА 304**

Прочитајте ову веома
разложну студију о
формирању и неговању
ројева. Бићете изненађени
једноставношћу и
практичношћу

размишљања аутора који очигледно има
велико пчеларско искуство.

Петар Ж. Ђерговић

**МЕДЉИКА
И МЕД
МЕДЉИКОВАЦ 310**

Научите шта је
медљиковац!

Реч уредника

У овом броју имамо срећу да објавимо две ексклузивне вести (о лошим вестима ћемо неки други пут). Због прве ће један светски тренд омогућити убрзану продају меда (ако нам пољопривредна инспекција уз пријаву и то не забрани као што забрањује продају неселекционисаних матица, па да до изражаја дођу фалсификатори меда), док ће друга учинити да се за Србију чује у целом пчеларском свету. О првој вести нећу више ништа рећи, прочитајте текст. Али, друга завређује сву нашу пажњу. Наш познати пчеларски ентузијаста Иван Брндушић из Бора камером је снимио једну до сада нигде у свету снимљену појаву, појаву скидања варосе од стране самих пчела! Овај филм биће 29. јула ексклузивно приказан пчеларима Србије у Алексинцу пред чланом Европске радне групе за интегралну борбу против варосе

Мисао месеца

*Боџ је човеку дао сјособносѝ
да разговара, како би му сакрио мисли.*

(Dr Antonio Nanetti из Института за пчеларство у Италији) чији коментар већ жељно очекујемо. Свакако ће овај филм обићи свет и пчеларска Србија осветлаће образ држави Србији, сем ако она до тада не уништи своје пчеларство!

И на крају, треба да знате податак да сам са ступањем на дужност уредника СПОС-а, затекао 8 421 члана СПОС-а, а тренутно их, након само две године, има 9 416, тј. 995 више, или изражено у процентима чак 11,82% више! Овом приликом вам се у име СПОС-а захваљујем на таквом енормном расту поверења, а часопис ће се трудити да још ексклузивнијим и кориснијим садржајем оправда то поверење!

ЗАШТО НИЈЕ ШТАМПАН ЗБОРНИК СА ТРЕЋЕГ КОНГРЕСА СПОС-а?

За Извршни одбор СПОС-а,
Председник СПОС-а, **Живослав Стојановић**

Као што знате, СПОС је обећао да ће у овој години свим члановима поклонити зборник радова са III конгреса СПОС-а који је одржан 18. и 19. децембра 2005. године. Међутим, нови Извршни одбор СПОС-а био је принуђен да донесе одлуку о његовом нештампању. За то има више разлога.

Први је свакако тај што је у року договореном са модераторима секција у СПОС пристигао само један једини рад. После две интервенције наше стручне службе, данас, шест месеци након одржавања Конгреса, у СПОС-у се налази тек нешто више од половине радова. Може ли се одштампати половични зборник? Наше мишљење је да не. Зато смо донели одлуку да се у часопису објави списак свих оних који нису доставили своје радове. Напомињемо да је СПОС уредно извршио исплате хонорара ауторима радова у вредности од 4 000 динара по раду, плус по 10 000 динара сваком од модератора.

Други велики проблем су свакако неспретно планирана средства (ни близу потребним) за штампање овог зборника од стране претходног сазива Извршног одбора и последње Скупштине СПОС-а. Наиме, за штампање Зборника је потребна скоро толика сума новца колика и за четворомесечно штампање Пчелара! Значи, чак и кад би имали све радове на располагању, питање је да ли би могли да одштампамо зборник.

Зато је Извршни одбор био принуђен да донесе непопуларну одлуку и да обећани зборник не штампа. Оваква одлука није донета олако и није уперена против одлуке претходног Извршног одбора. Напротив, мишљења смо да је она била добра за све пчеларе и Савез у целини, али код доношења такве одлуке није био познат број радова и цена штампања Зборника. Молимо све пчеларе чланове СПОС-а да нас разумеју и да наведене разлоге за доношење овакве од-

луке прихвате као оправдане. Пристигли радови ће се ипак sukcesивно објављивати у Пчелару, тако да нећете остати ускраћени по том питању и имаћете прилике да прочитате најбоље радове са Конгреса. Међутим, Извршни одбор је одлучио да члановима на неки начин надокнади изгубљено, бар у финансијском погледу, тако што је испланирао да спроведе неколико акција:

1) Да одштампа и свим члановима подели бесплатне луксузне чланске карте СПОС-а. Оне ће поред основне улоге имати и функцију да замене сертификат СПОС-а

који је прошле године дељен пчеларима и на основу кога су многи пчелари остваривали већи промет меда, доказујући сертификатом да припадају једној тако великој организацији као што је СПОС;

2) Да у мајском броју часописа Пчелар одштампа налепнице за унутрашње стакло аутомобила за све чланове;

3) Да уз децембарски број ове или јануарски број наредне године свим члановима поклони DVD филм Ивана Брндушића из Бора о нуклеусима.

СПИСАК ПРЕДАВАЧА ПО СЕКЦИЈАМА ТРЕЋЕГ КОНГРЕСА СПОС-а КОЈИ НИСУ ДОСТАВИЛИ СВОЈЕ КОМПЛЕТНЕ РАДОВЕ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ЗБОРНИКУ

ЕКОНОМИКА ПЧЕЛАРЕЊА, ИСТОРИЈАТ И СТАНДАРДИЗАЦИЈА

(Модератор: Dipl. ing. Марко Станојевић):

1. **Dipl. ing. Рената Хорват**, Prof. dr Мића Младеновић

2. **Dipl. ing. Валентина Симеонова**, Prof. dr Мића Младеновић

АПИТЕРАПИЈА

(Модератор: Dipl. ing. Слађан Рашић)

1. **Dr vet. med. Анђелка Раичевић**, Dr vet. med. Зоран Раичевић, Prof. dr Гордана Виторовић

2. **Dr sci. vet. med. Нада Дугалић Врдић**, Mr sci. Небојша Недић, Dr sci. vet. med. В. Вуковић

3. **Prof. dr vet. med. Босилка Ђуричић**, Prof. dr Мића Младеновић, Mr sci. Небојша Недић, Dr vet. med. Мирјана Бошњак

4. **Prof. dr Милан Балтић**, Prof. dr Владо Теодоровић, Mr Недељко Карабасил

ПЧЕЛИЊЕ ПАШЕ

(Модератор: Dipl. ing. Момчило Кончар)

1. **Mr Горан Јевтић**, Prof. dr Мића Младеновић, Dr Љубиша Станисављевић, Dipl. ing. Јасмина Радовић

2. **Dr Љубиша Станисављевић**

ТЕХНОЛОГИЈА ПЧЕЛАРСТВА

(Модератор: Prof. dr Мића Младеновић)

1. **Prof. dr Мића Младеновић**, Mr sci. Небојша Недић, Dipl. ing. Слађан Рашић

2. **Mr Горан Мирјанић**, Prof. dr Мића Младеновић, Mr sci. Небојша Недић, Dipl. ing. Слађан Рашић, Dipl. ing. Радивоје Максимовић

3. **Dipl. biol. Анета Георгијев**, Prof. dr Мића Младеновић, Mr sci. Небојша Недић, Dipl. ing. Слађан Рашић

4. **Dipl. biol. Зоран Стојановић**

БОЛЕСТИ ПЧЕЛА

(Модератор: Prof. dr Босилка Ђуричић)

1. **Prof. dr Босилка Ђуричић**, Dr vet. med. Марија Поповић, Dr med. Жикица Новаковић, Dr vet. med. Зоран Илић

2. **Dr vet. med. Зоран Раичевић**, Dr vet. med. Слободан Савић, Dr vet. med. Казимир Матовић

3. **Dr vet. med. Марија Поповић**, Prof. dr Босилка Ђуричић, Dr vet. med. Веселин Јовановић, Dr vet. med. Мирјана Бошњак

4. **Dr sci. vet. med. Нада Плавша**, Prof. dr Босилка Ђуричић, Mr sci. Небојша Недић, Dr Маја Велхнер

Погајке обрадио:

Преграђ Марјиновић, секретар СПОС-а

ПИСМО

МИНИСТАРСТВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

БЕОГРАД, Немањина 22, н/р јосјодину Небојми Ристићу

Извршни одбор Савеза Пчеларских организација Србије је на својој ванредној седници одржаној 24. јуна 2006. године, разматрао актуелну проблематику везану за производњу матица након широке акције Пољопривредне инспекције на многим пчелињацима у нашој земљи. Састанку су, поред чланова Извршног одбора, присуствовали и господин Ненад Терзић, задужен за пчеларство у Вашем Министарству и господин проф. др Мића Младеновић са Пољопривредног факултета у Земуну и шеф Катедре за пчеларство на истом факултету. Током конструктивне, на моменте и веома оштре, али аргументоване дискусије, констатовано је следеће чињенично стање:

– Закон о мерама за унапређење сточарства постоји од 1991. године („Сл. гласник РС“, бр. 61/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005) и чл. 14 прецизно дефинише услове производње квалитетне приплодне стоке (у нашем случају матица),

– Од 1991. године ово је први пут да је инспекција кренула у озбиљну и широку контролу и то у централном временском термину производње матица,

– Директна примена наведеног Закона, најдиректније би негативно утицала на даљи развој пчеларства у Србији због превелике несразмере производних капацитета регистрованих произвођача (Апицентар са кооперантима и Пољопривредни факултет – Земун са својим репроцентрима и репростањацима) и реалних потреба пчеларства Србије (однос је око 1:10),

– Наведени Закон ставља у монополистички положај регистроване произвођаче матица,

– Наведеним Законом није предвиђено да ли, ко и како контролише квалитет произведених матица, већ је довољан услов да потичу од регистрованих произвођача, што сигурно није добро за пчеларство Србије.

Имајући у виду наведено чињенично стање да имамо Закон који се мора поштовати (док се не измени, јер Закон је Закон), да је основни циљ и Министарства и Савеза пчеларских организација Србије даљи развој и унапређење нашег пчеларства, предлагемо и захтевамо следеће:

1) Да се прекине даља акција Пољопривредне инспекције у наредне 1–2 године, а да у том периоду досадашњи произвођачи матица усагласе свој рад и производњу матица са важећим Законом,

2) Да се покрене иницијатива за измену наведеног Закона уз директну сарадњу са нашим Савезом који броји скоро 10 000 чланова,

3) Да се у наведеном периоду од 1–2 године не примењују казнене одредбе наведеног Закона,

4) Да Савез пчеларских организација Србије од 1. јануара 2007. године не објављује огласе регистрованих произвођача матица у свом интерном гласилу „Пчелар“.

Надамо се да ће те основне ставове са наше седнице прихватити на прави начин и да ће то бити први корак за нашу будућу успешну сарадњу која би била на добробит пчеларства, пољопривреде и шумарства, па и привреде Србије у целини. Пчелари Србије су добро организовани, примењују савремене методе пчеларења и увек су жељни нових знања. О томе доказе пружају бројна стручна саветовања која су најпосећенија од свих скупова сличне врсте.

Срдачан поздрав уз искрену жељу за успешном сарадњом.

Председник СПОС-а,
Dipl. ing. Живослав Стојановић

Dr med. Родољуб Живадиновић
ул. Стојана Јанићијевића бр. 12
18210 Житковац
(018) 846-734, (063) 860-8510
rodoljubz@ptt.yu

Сигуран сам да ћете тешко поверовати у оно што ћете прочитати у овом тексту, али је заиста истина да мед може помоћи особама са прекомерном телесном тежином да здравствено безбедно мршаве. Чак бих рекао да је нас пчеларе коначно сунце огрејало! Ако не будемо умели да искористимо ово ново откриће како би продали свој мед, мислим да нам законом треба забранити гајење пчела. Јер, после оваквих сазнања, сва одговорност је искључиво на нама и нашој сналажљивости у обавештавању шире јавности.

Сви досадашњи напори науке да направи препарат који ће омогућити да гојазни мршаве на здравствено исправан начин нису уродили плодом. Липосукција као све популарнија хируршка метода је такође показала своје недостатке. Пацијенти који су се подвргли липосукцији три пута су склонили да поврате килограме уколико се не придржавају адекватног режима исхране и четири пута склонили да поврате килограме без редовних физичких активности, тврди dr Rod Rohrich у студији објављеној у официјелном

часопису Америчког удружења пластичних хирурга за децембар 2004.

Почетком прошле године, неколико афирмативних написа у британској штампи, изазвало је буквално пражњење рафова са медом у продавницама, нарочито у Шкотској. Наиме, отуда је потекла прича да се прекомерна телесна тежина може лако савладати једноставним поступком: конзумирањем пчелињег меда непосредно пред спавање!

Коначно, у јануару 2006. аутори оваког концепта (Mike McInnes, Stuart McInnes) објавили су и књигу са детаљним објашњењем целе идеје под називом Хибернацијска дијета (The Hibernation Diet). Уз правилан маркетиншки приступ овај концепт за мршављење требало би да са лица Земље uklони све залихе меда!

Сигурно се питате како је ово могуће када је опште познато да је мед високоенергетска храна. То је тачно. Али је и тзв. еуро-крем високоенергетска храна, па нико од њега није смршао. Разлика је проста: мед је ПРИРОДАН производ, а природа је свакој

болести нашла и лека. Питање је само да ли га је човек препознао на прави начин.

Аутори дијете су дуго радили на оптимизацији спортске исхране. Њихова истраживања и искуства су резултовала препоруком спортистима да пре спавања узимају мед, како би опоравак њиховог организма од превеликог физичког напора протекао на најбољи начин. Одзив спортиста је био фантастичан, јер су приметили одличне резултате (повећана издржљивост). Од познатих спортиста ову дијету упражњавају бициклиста Chris Ноу који је у Атини освојио златну медаљу и боксер шампион Alex Arthur.

Као и сва савршена и генијална решења великих проблема, и објашњење за овај ефекат је једноставно. Мед садржи висок проценат фруктозе. Однос глукозе и фруктозе у меду је отприлике 1:1. Сличан однос је и у воћу, али га воће садржи у знатно мањим количинама. Зато је мед погоднији, јер се исти ефекат добија конзумирањем веома мале количине меда, свега неколико кашичица или једна пуна супена кашика пред спавање. Када човек унесе велику количину фруктозе, она одлази у јетру а не у мишиће, и тамо се кроз један дужи процес претвара у глукозу. Само јетра има ензимски систем који мо-

Мед је
мно
и Богу
и народу

же да обради фруктозу. У јетри се фруктоза претвара у гликоген. Зато она не пролази кроз јетру и не иде у системску циркулацију. Из гликогена се може створити глукоза и отпустити у крвоток ако ниво шећера (глукозе) у крви падне. Али, ово није цела прича о фруктози. Далеко од тога. Фруктоза активира ензим у јетри који јој омогућава да усвоји много више глукозе него што јој треба. Овај невероватан трик, помоћу кога

КОЛИЧИНА ФРУКТОЗЕ У МЕДУ РАЗЛИЧИТОГ ПОРЕКЛА

Ботаничко порекло меда	Научни назив	Глукоза (%)	Фруктоза (%)
Воловски језик	<i>Anchusa officinalis</i>	37,50	47,25
Циганско перје	<i>Asclepias syriaca</i>	33,40	48,10
Репица	<i>Brassica napus</i>	35,20	36,96
Врес	<i>Calluna vulgaris</i>	33,70	37,74
Питоми кестен	<i>Castanea sativa</i>	32,40	42,44
Лисичји реп	<i>Echium vulgaris</i>	31,20	37,13
Ноћурак	<i>Epilobium angustifolium</i>	28,80	39,74
Хељда	<i>Fagopyrum esculentum</i>	33,40	33,06
Сунцокрет	<i>Helianthus annuus</i>	34,70	34,70
Звездан	<i>Lotus corniculatus</i>	42,90	51,91
Луцерка	<i>Medicago sativa</i>	32,60	36,18
Бели кокотац	<i>Melilotus alba</i>	33,70	36,39
Еспарзета	<i>Onobrychis viciaefolia</i>	41,80	50,16
Фацелија	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	35,00	49,70
Бели багрем	<i>Robinia pseudacacia</i>	29,00	41,18
Малина	<i>Rubus idaeus</i>	32,90	34,87
Жалфија, кадуља	<i>Salvia officinalis</i>	34,40	40,24
Изродица, шведска детелина	<i>Trifolium hybridum</i>	31,00	38,13
Црвена детелина	<i>Trifolium pratense</i>	49,00	49,98
Бела детелина	<i>Trifolium repens</i>	30,10	40,03

фруктоза улази у јетру и отвара врата за улаз глюкозе аутори су назвали фруктозни парадокс. Тај улаз већих количина глюкозе у јетру спречава нагли скок нивоа глюкозе у крви. Другим речима, фруктоза практично својим начином деловања утиче на смањење нивоа глюкозе у крви и може се назвати његовим регулатором. Мали број људи данас може да поверује у то да мед доводи до смањења нивоа глюкозе у крви, а не до њеног повећања, али треба им рећи да је то недавно и доказано, мада стручна медицинска јавност у нашој земљи са тим још увек није упозната (Noori S. Al-Waili, Dubai Specialized Medical Center and Medical Research Laboratories, Journal of Medicinal Food, Vol. 7, No. 1, април 2004). По њему, код болесника са шећерном болешћу, унос меда изазива већи раст глюкозе у плазми након 30 минута него што је то случај код уноса белог шећера (сахарозе), али након 60, 120 и 180 минута, тај раст је био већи код сахарозе него код меда! Уз то, мед изазива већи пораст инсулина у крви него што то чини сахароза, како након 30, тако и након 120 и 180 минута. Размислимо о томе са аспекта чињенице да просечни Американац годишње поједе око 75 kg белог шећера! Редовно конзумирање меда током 15 дана снижава холестерол за 7%, липопротеине ниске густине (LDL) за 1%, С реактивни протеин за 7%, хомоцистеин за 6%, ниво глюкозе у плазми за 6%, док липопротеине високе густине (HDL) повећава за 2%.

Унос фруктозе храном из природе (мед, воће, поврће) поред стабилизације нивоа крвне глюкозе, обезбеђује поменути механизми континуирани и оптимални доток глюкозе до мозга током целог дана, нарочито током ноћи. Мозак је орган који троши велику количину глюкозе и других материја за свој рад. Људи су и субјективно приметили да могу бити много исцрпљенији након напорног умног, него физичког рада, и то је заиста тако. И при мировању ћелије мозга троше 20 пута више енергије него било које друге ћелије у организму. Око 65% пласиране глюкозе јетра отпушта на захтев мозга. Ако глюкоза није доступна, ћелије мозга умиру за неколико минута. Кад му је већ толико потребна глюкоза, зашто нема сопствено складиште енергије? Једноставно зато што складиштење глюкозе захтева много простора, а у мозгу тако велике „собе“ нема. Свима нам је познато колико је тешко да и оволика глава прође кроз порођајне канале.

Да постоји складиште за глюкозу, глава би била већа за око 25%, и тада нико не би могао да се роди. Сваки пад глюкозе у крви је опасан за мозак. Чак и на мали пад њеног нивоа мозак панично реагује. Одмах се активирају адреналне жлезде и стављају у максимални погон, те продукују адреналне хормоне, који су у тим високим дозама практично токсични и делују стресно. Ако се луче хронично, доводе до болести организма. На жалост, њихово хронично лучење прати модерног човека и доводи до болести срца, остеопорозе, гојазности, инсулин независне шећерне болести, пада имунитета, депресије и других болести. Избалансиран унос угљених хидрата (медом) отклања прекомерну активност адреналних жлезда и спречава ефекте које њихови хормони изазивају. А истовремено смо стабилизовали крвну глюкозу и оптимално исхранили мозак. Може ли се боље од тога?

Овде треба напоменути да све ово функционише само уз помоћ фруктозе пореклом из меда (или воћа и поврћа). Ако се користи високофруктозни кукурузни сируп (ког несавесни све чешће употребљавају не само за прихрањивање пчела из нужде већ и за фалсификовање меда) изостају сви поменути позитивни ефекти. Метаболизам такве фруктозе се окончава претварањем у масти уместо у гликоген, крвна глюкоза опада, луче се адренални хормони на захтев мозга, и следе гојазност и шећерна болест.

Стабилизовање нивоа шећера у крви омогућава организму да продукује „опорављајуће“ (анаболичке) хормоне који поправљају оштећене мишиће, регенеришу и стварају ново ткиво. Ови хормони сагоревају масти и регулишу ниво шећера у крви. Ако ниво глюкозе у крви није стабилан и концентрација пада, луче се адренални стресни

хормони који се труде да поново стабилизују поремећени ниво глукозе. Ти хормони инхибишу опоравак. Масти тада остају затворене у масном ткиву, а мишићи се деградирају да би се створила глукоза за мозак. Али, ако је јетра нахрањена медом, све се одвија жељеним планом: луче се опорављајући хормони који окрепљују организам и сагоревају масти. Значи, конзумирањем меда пре спавања помажете боље сагоревање масти током сна. Господин McInnes каже: „Кључно време за сагоревање масти је пред спавање први део сна, тј. онај део који се назива спортијаласним спавањем. Активира се хипофиза лучећи серију хормона који разлажу масно ткиво користећи га као своје погонско гориво. Ако вашу јетру не најуниште пред спавање фруктозом, ваше тело неће продукovati поменути хормоне зато што безнадежно покушава да одржи стабилним ниво шећера у крви. Испитивања код наших ајлеја су показала да примена наше сирашеје је пуњења јетре пред спавање фруктозом много боље контролише осећај глади“.

Придружио бих се овим оценама рекавши и то да се ујутру будите много чилији и одморнији.

Хипофиза се значи активира и усклађује рад низа обнављајућих хормона (хормон раста, инсулину слични фактор раста, и тестостерон код мушкараца, а естроген и прогестерон код жена). Сви, сви, али баш сви обнављајући хормони мобилишу масне наслаге током спороталасног дела сна, користећи их као погонско гориво. У енергетском смислу, ово је веома скуп процес. Петнаестоминутно вежбање три пута недељно је довољно да стимулише овај сложени процес. Процес захтева 7 ноћи за обнављање општећења и особа 7 ноћи губи масно ткиво. Ако се у сваком од три недељна вежбања оптерећују различите групе мишића, дефинитивно нема ничег лакшег што ће довести до мршављења. Свака група мишића која се оптерећује требало би да релативно мирује седам дана, јер би поновно напрезање довело до извесне инхибиције процеса опоравка. Један од најинтересантнијих аспеката овог процеса је тај што се троши само телесно масно ткиво, а не и масно ткиво мишића. Могу ли ишта више да пожеље људи са прекомерном телесном тежином?

Такође је веома важно да спавањеprotиче у миру, у тоталном мраку, без вештачког светла, како би хормони обављали свој зада-

так онако како треба. Уместо да сатима вежбате аеробик, сасвим је довољно да свега три пута недељно по само 15 минута радите релативно тешке вежбе (рецимо дизање тегова или други тежак физички рад), што ће довести до суптилног општећења мишићног ткива, а због овакве дијете, поменути хормони ће га током спавања обнављати мобилишући нежељено масно ткиво. Јер, показало се да милиони оних који свакодневно упражњавају аеробик, приликом сваког губитка телесне тежине, пропорционално много више губе мишићну масу него масно ткиво. Тај губитак мишићне масе захтева лучење адреналних хормона, који су „токсични“. Према томе, много је корисније отићи у кревет него у гимнастичку салу. Поред тога, напорно вежбање или напоран рад троши искључиво угљене хидрате, а не масти. Масти се троше тек током опоравка, ако је он правилно усмерен. Све се ово превиди у свакој теретани и на сваком спортском или рекреативном игралишту. Када рекреациони тренери сазнају за овај физиолошки процес, питају се зашто им то нико до сада није рекао. У решавању проблема гојазности, чак и фармaceutске компаније игноришу улогу јетре. Фокусирају се на неуротрансмитере који регулишу и апетит, не узимајући у обзир статус енергије у организму, што представља при-

марну информацију коју даје јетра, а тек касније се она претвара у активност путем неуротрансмитера. То је и за очекивати, јер какав профит би фармацеутске компаније оствариле тиме што би рекле гојазнима да једу мед пред спавање?

Као што видите, цео концепт је управо супротан од оног који милионе људи годинама упућује на аеробик. Он нас практично упућује на повратак природи.

Правилна исхрана или фармацеутски препарати треба да обезбеде довољан унос аминокиселина L-ornithine и L-arginine, као и L-carnithine (витамин ВТ). И орнитин и аргинин стимулишу хипофизу да лучи кључни хормон за опоравак, хормон раста. Он у сарадњу са другим опорављајућим хормонима разбија складишта масти, ослобађа их и троши током сна. Карнитин је део система за транспорт масти који их преноси до митохондрија (енергетска лабораторија ћелија) које сагоревају масти у свим ткивима. Карнитин је природни аминокиселински дериват и највише га има у пилетини, говедини, свињетини, риби и млечним производима. Новије студије доказују и његову веома важну улогу у превенцији и лечењу попуштања левог срца, тј. леве коморе (F. Jeejeebhoy,

2002) и у покретљивости сперматозоида (Carlo Foresta, 2005).

Али, као и код сваке друге хране, и унос аминокиселина не сме бити претеран, већ искључиво оптималан и то најбоље кроз избалансирану природну исхрану, а не кроз фармацеутске препарате. Јер, сваки вишак или недостатак неког хранљивог састојка може довести до поремећаја у организму. Навешћу пример аргинина. Има га доста у кикирикију, лешницима, чоколади, желатину. Ако се претера и унесу се високе дозе (рецимо само 60 грама чоколаде или кикирикија), аргинин (нарочито кад је у исхрани мало лизина) код осетљивих особа може промовисати појаву и убрзати развој херпеса (Richard S. Griffiths). Ако се истовремено уноси и доста млека, до овога не би требало да дође јер је млеко (али и месо) богато лизином који делује супротно.

Зато запамтите да само разноврсна и умерена исхрана може донети здравље. А мед као важан састојак такве исхране, као што видите, доноси и витку линију. За све нас који смо пунији (то звучи много лепше него дебели, зар не?), мед је откровење. Пчелари, искористите то!

НАГРАДНА ИГРА

са сајта Слободана Јанковића из Одреновца

Часопис Пчелар ће у наредном периоду пратити наградну игру која се спроводи на сајту Слободана Јанковића из Обреновца, www.fotopcelar.co.sr и објављивати победничке фотографије. Посетиоци сајта гласају за фотографију месеца и добијају вредне награде. Детаље погледајте на сајту.

МАЈ: Победила је фотографија Петра Петровића из Гацка (БиХ).

ЈУН: Победила је фотографија Благојче Најдовског из Македоније.

МАЈ

ЈУН

ЗНАЧАЈНО ОТКРИЋЕ НАШЕГ ПЧЕЛАРСТВА

Како ствари стоје, изгледа да је наш колега Иван Брндушић из Бора открио да и наша медоносна раса пчела *Apis mellifera carnica* може стећи особину самоочишћења од варое, слично индијској раси *Apis cerana*! Поврх свега, он је то и снимио дигиталном камером и ускоро ћете сви ви то моћи да погледате.

Иван Брндушић је велики пчеларски ентузијаста. Већ двадесет година прати живот пчела у природи, а више од десет покушава да на његовом пчелињаку опонаша природне услове. Не сузбија вароу хемијским препаратима. Чак тврди да употреба „хемије“ ремети одбрамбене механизме пчела против варое, што је сасвим реално, јер сви синтетски инсектициди против варое утичу и на нервни систем пчела. У ових десетак година без третирања против варое применио је и велики број „ситница“ које живот значе пронашавши их у природи и увевши их и у кошницу. Сви ти нестандартни услови које је створио у кошници, омогућили су пчелама да развију механизам одбране од варое. Брндушић полако припрема напис за Пчелар о том свом дугогодишњем раду, али како каже, потребно му је још извесно време да га заврши.

Народна изрека каже: „Вредан као пчела, паметан као пчела“. Али, показало се да је пчела овог пута сама себе надмашила. Јер, она је после више деценија „дружења“ са вароом отпочела борбу са њом. Ваљда је схватила поруку једне друге народне пословице „да те нико не може почешати тамо где те сврби“.

О евидентном, али недовољно ефективном, оштећивању варое од стране пчела *Apis mellifera* доста је писано у литератури, како у иностраној (Y. S. Peng, Fang, Xu, Ge, 1987), тако и у домаћој (Станимировић, 2001; Ђирко-

вић, 2002). Такође је откривено и да неке јединице пчела *Apis mellifera* имају способност да открију, отклоне и одстране легло које је екстремно нападнуто вароом (Voeking, Wolfgang Ritter, 1994).

Тако је у литератури остало запамћено друштво које је на пчелињаку од 60 кошница на Флориди једино преживело напад варое, и то у региону у којем је зиме 1989/1990. угинуло око 25 000 друштава. На подњачи је нађен велики број вароа са видним оштећењима на телу.

Friedrich Ruttner је почетком деведесетих известио свет о професионалном пчелару из Аустрије (Alois Wallner) који је на пчелињаку од 700 кошница нашао 12 друштава код којих је запазио велики број мртвих вароа са оштећеним ногама. Размножавајући те сојеве пчела успео је да створи пчелињак са пчелама толерантним на вароу. Професор Ruttner чак наводи да досадашња искуства показују да друштва преживљавају без сузбијања варое ако 60% опалих мртвих вароа на подњачи кошнице има повреде које су им нанеле пчеле. Ако је тај ниво око 45%, за очекивати је да се за ко-

ју генерацију одабирањем ова цифра може повећати на 60–70%.

Као што видите, ова појава је детаљно проучавана. Међутим, колико је нама познато, до сада нико није успео да камером сними пшта и како пчела ради да би оборила вароу са себе и нанела јој „тешке телесне повреде“, осим Ивана Брндушића.

Иако се филм не може речима описати, покушаћу да вам дочарам оно што се на њему јасно види. А види се борба пчеле са једном пчелињом ваши и једном вароом, које су се нашле на истој пчели. Самим тим је вредност филма још већа. Додуше, пчелињих ваши због сталних третирања данас скоро да нема у нашим кошницама, али сетите се да Иванове пчеле десетак година нису третиране против варое. А ко зна, можда је пчелиња ваши и својеврсни природни непријатељ варое?

Пчела је прво отерала паразите са доњег дела тела на груди и леђа, а затим је почела да их скида ножицама и даље онеспособљује када их дочека на саћу. Како је ваш већа, пчела је лакше скида са себе и онеспособљава да се врати.

Са вароом је борба мало тежа. Вароа боље осећа опасност па се још више приљуби уз пчелу. Ова је гура ногама, али вароа измиче неколико пута. Зато је пчела упорна и истрајна. Управо та невиђена упорност обичног посматрача наводи на размишљање да ова појава није спорадична, већ да је код Иванових пчела можда већег обима него код осталих. Својим брзим покретима лево де-

сно у месту, слично као кад изводи плес само што вибрира са више брзих покрета, пчела збуњује и гура вароу. Поткачи је једном па другом ногом. Вароа ускоро постаје нервозна и убрзано се креће по телу пчеле. На крају је упорна пчела ипак скида са себе, а затим јој, као на тањире, грицка ноге и њу саму, убијајући је. За обарање напасника користи средњи пар ногу, а за помоћ при „грицању“ предњи и средњи.

Премијерно приказивање овог филма обавиће се на IV међународном стручном семинару у Алексинцу 29. јула ове године пред чланом Европске радне групе за интегрално сузбијање варое (Antonio Nanetti из италијанског Института за пчеларство у Болоњи), чији коментар сви заједно нестрпљиво очекујемо. Али, оно што је сигурно јесте да ће заслугом Ивана Брндушића за Србију да се чује у целом пчеларском свету и да се свима нама отвара једна нова перспектива у борби против варое!

Али, не гајите наду да је све у соју пчела. Вероватно је веома значајан и утицај свих оних мера и поступака које је у свом пчеларењу Брндушић применио. Зато, ако желимо да се и на нашем пчелињаку појаве овакве пчеле, мораћемо много више да сазнајемо о пчелама, да спознајемо њихов живот у природи и све више му се приближавамо. Јер, ко год је од природе бежао, она га је стигла и лупила по глави. Само, проблем је у томе што понекад не знамо шта природа тражи! Иван Брндушић је у том спознавању најдаље отишао. То је евидентно. Хвала му што постоји.

Уредник

ПИСМО ПЧЕЛАРИМА ЗА ЈУЛ

Рајко Пејановић

ул. Аврама Винавера бр. 12/6
15000 Шабац
(015) 342-530
(064) 404-7968

Аутор фотографија: Пејар Пејановић

Пресудан утицај природних услова на живот пчелиње заједнице и начин пчеларења можда се најјасније може уочити у овом месецу. У њему пчелиња заједница пролази кроз четврти период годишњег циклуса развоја. Он започиње ројењем обично у првој половини јуна и траје, према професору Лебедеву, све док се у њој узгаја легло. У нашим условима легло нестаје крајем октобра или почетком новембра. Овај, временски најдужи, период у животу пчелиње заједнице има две фазе:

1) Прву, која је управо у току, карактерише настанак и интензиван развој нових заједница. Из старог пчелињег друштва које је почетком јуна остварило врхунац развоја и бројчане снаге (и може имати, према професору Кулинчевићу, до 45 000 пчела) одлазе 2 или 3 роја, а оно из преосталих матичњака добије младу матицу. На тај начин се размножавају пчеле у природи. Од једне настану 3 или 4 младе заједнице, које сву акумули-

рану енергију својствену природним ројеви-ма, усмеравају на интензиван развој. Пчеле задивљујуће енергично изграђују саће у свом станишту, сакупљају велику количину хране и узгајају легло из кога излазе младе летње пчеле.

2) Крајем јула почиње друга фаза овог периода у којој живот пчела добија нова обележја. Ојачале младе заједнице започињу узгој пчела дужег века са којима ће ући у зиму. Настаје по други пут у сезони процес замене типа пчела у заједници који се окончава у наредним месецима.

На пчелињаку у јулу обављају се текући послови. Њихов обим, врсту и карактер одређују: услови места на коме је пчелињак постављен и опредељење пчелара за стационарно или селеће пчеларење.

У деловима наше земље где нема сунцокрете паше сезона медобраћа је углавном завршена. Прошао је и период израженог ројевог нагона. У условима високих дневних

Пчелињак Војислава Стојановића у Бељи

температура и суше, пчелиња паша јењава, а неретко извесно време влада и потпуна беспаша.

У наведеним условима стационарни пчелари поред уобичајених послова (припрема за преглед друштава, заштита пчела од сувишне топлоте, узгој и замена матица, замена саћа у плодишту и топљење воска, сузбијање непријатеља пчела, нега ројева и оплодњака, одржавање појила) имају нову обавезу. Потребно је пчелама обезбедити храну за текућу месечну потрошњу и одржавање резерви у кошници. Кад пчеле интензивно узгајају легло, као у јулу, потроше месечно и до 15 килограма хране. Наведени проблем у пракси се решава смањивањем броја заједница постављених на једном месту (пожељно је да их не буде више од 20 до 30) јер тада пчеле углавном успевају да сакупе довољно полена. Недостајућа количина нектара замењује се прихраном сирупом. У последње време цена шећера је енормно порасла и приближила се цени меда на велико, па пчелари почињу хранити пчеле мешавином меда и воде. На већим пчелињацима сируп се додаје повремено у већим порцијама чиме се смањује људски рад, а на мањим, који су обично постављени у близини пчеларевог стана, храњење је учесталије, а количине мање. Непрестани проток хране (илузија паше, како каже професор Таранов) кроз заједницу је од пресудног утицаја за оптималан ток развоја. Крајем јула, велики број стационарних пчелара почиње прихрану заједница ради допуне количине хране у кошници потребне за зимовање и пролећни развој. У ту сврху дају се у више наврата и краћем размаку велике порције од око 5 литара сирупа. По формирању довољних зимских резерви наставља се са стимулативном прихраном мањим количинама за текућу потрошњу.

Друга половина јула је време када се на стационарном пчелињаку очекује експанзија развоја пчелињег крпеља. Заједнице у условима све оскудније паше раније престају са узгојем трутовског легла, па се вароа сели у легло радилица из кога ће се почетком августа излећи прва генерација зимских пчела. Висока дневна температура и постављена медишта на кошницама (која се некада могу и уклонити, али то намеће проблем заштите саћа од дејства воштаног мољца) ограничавају пчелара у избору средстава за сузбијање вароа. Биолошке мере попут рама грађевњака и рама ловца и третман младих

заједница пре него што се у њима појави затворено легло, показало се, могу популацију вароа у овом периоду држати под контролом.

Стационарним пчеларима из Војводине првих дана јула почиње главна паша.

Сунцокрет дуго цвета и последњих година даје боље приносе, а по правилу у исто време издашно меде и семенска детелина, бели босиљак, кокотац и друго коровско биље, па пчелиње заједнице у овом делу наше земље имају изобиље хране и у августу. Припреме друштава за медобрање су сличне онима које врше пчелари којима је главна паша багремова. Ојачавају се производне за-

једнице, уводи друга матица (привремени двоматични систем о коме је својевремено, осамдесетих година, у Пчелару писао Жарко Симин), смањује плодишни простор пред пашу а матица привремено ограничава у залегању.

Основни проблеми ових пчелара у јулу су развој ројевог нагона у заједницама и наезда варое. Велика снага друштва, дуга паша и веће количине загрејаног меда у кошницама, које су најчешће изложене несносној припеци, представљају идеалне услове за настанак ројевог расположења.

Постоји начин да се обузда ројеви нагон. Пчелари Војводине, за разлику од оних којима је главна паша багремова, имају довољан временски период да пре паше узгоје и уведу у пчелињу заједницу овогодишњу матицу и тако у њој елиминшу нагон за ројењем.

Сузбијање варое додатно отежава присуство меда у кошницама па овај, као и низ осталих послова који се у јулу обављају на пчелињацима који не користе сунцокретову пашу, пчелари Војводине одлажу. Срећна околност је што пчеле у условима паше дуже узгајају трutowско легло па је разорно дејство варое на легло радилица такође одложено.

У условима интензивне јулске паше често се јавља још један проблем. Пчеле нектаром буквално затрпају плодиште, површина саћа под леглом се драстично смањи, а заједница ослаби. Ово се решава деблокадом плодишног простора што представља веома напоран посао. Пчелари га обављају при одузимању меда тако што уклањају рамове са храном а на њихово место постављају празне изврцане и по неку сатну основу. Код кошница са ограниченим плодиштем (ДБ,

АЖ) ради се рамом појединачно. У кошницама типа ЛР и Фарар блокада се отклања једноставније и брже постављањем још једног наставка у плодишту. Тако на пример, ЛР кошница уместо једног тела у плодишту после ове интервенције има два. Друго, са незалеганим изврцаним саћем поставља се изнад постојећег, преко њега матична решетка, па затим медиште. Тиме се уз деблокаду обави још једна корисна радња, обнови се половина саћа у плодишту. Наведени поступак, због једноставности, брзог обављања и далекосежних благотворних ефеката на живот пчелиње заједнице постаје правило у раду са кошницама неограниченог плодишног простора.

Сваке године на јулској пашу стационарним пчеларима Војводине придружују се селећи пчелари из целе Србије. Многима од њих који су користили липу на Фрушкој Гори у јуну, ово је трећа велика паша у сезони. Не можемо бити незадовољни природним условима за пчеларење, они су такви какве пчелари неких других земаља могу само пожелети. О њима познати македонски пчелар др Владимир Стојановски, ожењен из Мишара код Шапца, каже: „*Лако је пчеларији у Србији, а нарочито у Шапцу, кад ваше пчеле имају на дохвату три изданине паше, док у Македонији влада суша 4 до 5 месеци, без капи кише*“.

Сунцокретову пашу упркос знатним трошковима селидбе, селећи пчелари не пропуштају. За то постоји више разлога. Принос са ње је обично добар, али и кад сунцокрет подбаци, најчешће се ипак врца јер меда семенска детелина, бели босиљак и други корови. Други велики разлог је што заједнице цео јули, а и август, ако у њему остају у Војводини, имају више него довољно нектара и полена за текућу потрошњу која није мала. Уместо да код куће пчеле мање или више гладују, а пчелар решава сенигму о броју потребних џакова шећера, овде се пчелиња друштва одлично развијају и врше узгој генерација зимских пчела на природној пуновредној храни у оптималним условима.

Трећи, такође велики разлог, лежи у томе што после одузимања меда има по правилу довољно времена и продужене паше да заједнице сакупе велику количину хране за зимовање.

По проценама, сунцокретова паша ће овог пута каснити, отприлике недељу дана, услед касније сетве због поплава, а засејане

површине су мање. Првих дана јула каравани селећих пчелара разместиће се око парцела са сунцокретом. Неки од пчелара неће бити задовољни оствареним резултатом, јер при избору места погрешке због недовољног познавања специфичности ове паше и предвиђања низа опасности које вребају на њој: неадекватне агротехничке мере при сетви, неповољан плодоред, непостојање алтернативне и продужене паше (семенска детелина, бели босиљак...) пчелама на дохват, близина површина под репом која се третира инсектицидима, стрништа која се пале (могућност пожара), тровање пчела услед примене опасних хемикалија за третирање семена пре сетве (Gauchо), пренасељеност терена, недостатак воде и друго.

Наведене специфичности још два важна фактора који пресудно утичу на резултат сунцокретове паше, обрађене су у тексту господина Живомира Стојановића, актуелног председника СПОС-а, објављеном у Београдском Пчелару бр. 7/2001. у коме се наводи: „Посебну пажњу треба обраћајући избору терена (парцеле) и условима штења је био предусев, какав је плодоред (најбоље на 5 до 7 година), када је парцела узорана (у јесен), какве су примењене агротехничке мере, количина атмосферског талога пред цветање и прогноза у време цветања, као и какве су хидрогеолошке особине терена.

Како последња два фактора утичу на (не)успешност сунцокретове паше? Јасно је да практично свакој райарској култури смета како превелика количина падавина као што смо имали 1999. године са низом забарених површина, тако и ниска количина падавина какву смо имали прошле 2000. године. Треба имати на уму да је за јул на већем делу Војводине просечна количина падавина 60 мм и ако у јуну имамо знатно већу количину атмосферског талога, потребно је бирајући терене са већом надморском висином (изнад 90 метара) и већом константном водопроницаљивошћу терена (бржа инфилтрација воде у тло). Такви терени су углавном у северном делу Бачке (Телечка лесна зараван), Тителски бреж и неки делови Баната, пре свега на северу (позване „греде“). У противном, ако је количина падавина испод просека од 60 мм (суша), онда треба бирајући остале делове Војводине, у првом реду алувијалне равни у близини речних токова Дунава, Саве, Тисе, Тамиша и Бежеја, а појом и лесне терасе јужне и западне Бачке и још чистије Баната. На оваквим теренима ниво подземне воде је знатно ближе површини терена (1 до 2 метара), а водопроницаљивост је знатно мања него на лесним заравнима“.

Када окончати летњу пашу у Војводини и пчелиње заједнице вратити кући? По овом питању схватања су различита. По једном пчеле треба вратити до краја јула и тако избећи опасност да друштва ослабе јер, како се наводи у старијим пчеларским књигама: „За време дугох суша или дуготрајних киша сунцокретови цветови излучују једну лепљиву смолу од које многе пчеле умирају, због чега пчелиња друштва ослабе, те нису у стању да искористе наступајуће паше“. Пчелари су поступали у складу са наведеним ставом све до краја осамдесетих година. Сунцокрет је издашно медио, врцало се често и два пута и журило са предајом меда откупљивачима на велико како би се што пре дошло до новца. Важило је и правило да првог августа почиње пчеларска година и радови везани за преглед и узимавање заједница.

Почетком деведесетих, сунцокрет је престао са издашним медањем. Из године у годину пчелари су били све незадовољнији исходом паше. На једном предавању у Шапцу, Момчило Кончар, који ужива углед врсног познаваоца летњих паша, изложио је да је паша сунцокрета подбацила осам година за

редом и предложио пчеларима да до даљњег не селе на њу. Разлози за слабе приносе су нађени у недовољним агротехничким мерама услед увођења санкција нашој земљи и гајења нових хибрида који лучше мање нектара. Пчелари који су и даље селили почели су пажљивије да бирају локацију за постављање пчелињака, водећи рачуна да у близини има неке алтернативне и продужене паше, више поштујући хидрогеолошке особине терена.

Последњих година, иако сунцокрет даје боље приносе, преовлађује став да у Војводини треба остати и у августу све док за пчеле има било какве паше. У прилог овоме изнећу један пример из сопствене праксе. Пре више година вратио сам део пчелињака из Шурјана у Банату кући баш првог августа. Једну добру кошницу са, по процени, довољном резервом хране за зиму, поставио сам на пчеларску вагу. До краја августа кошница је изгубила на тежини 10 килограма, па је заједницу ваљало прихранити.

ПЕТ НАЈБОЉИХ ТЕХНИКА ЗА НЕГОВАЊЕ РОЈЕВА

Michael Palmer
St. Albans, Vermont, USA

Недавно су ме питали: „Колико јако *треба да буде нуклеус друштво*?“. Колико треба рамова пчела, а колико рамова меда и полена? Пошто нисам од оних који дају брзооплете одговоре, покушао сам да замислим све могуће сценарије у којима би пчелар узгајао ројеве. Дошао сам до закључка да одговарајућа јачина друштва зависи од три

ствари: **Када** заснивате друштва, **где** држите пчеле и **за шта** ћете користити своја нуклеус друштва.

Да ли ће се нуклеуси формирати у пролеће од јаких друштава или средином лета? Да ли пчеле држите на северу, где је сезона кратка и интензивна, или на југу где је време топлије? Да ли ће нуклеуси бити коришћени за производњу меда, за оплодњаке, за замену матица, или можда за повећање сопственог пчелињака?

Пролећни нуклеуси

Да почнемо од нуклеуса формираних у пролеће. Многи пчелари желе да направе или купе нуклеусе у ово доба године, да им донесу макар мали принос меда. Што се тиче моје области, открио сам да три рама легла и добра матица обезбеђују да друштво буде способно да искористи касније паше. Сваком нуклеусу обезбеђујем два рама поклопљеног легла, један рам отвореног легла, један рам меда/полена и празно саће на супротној страни нуклеуса. Са довољно пчела да покрију све осим празног саћа, овој јединици се даје матица која полаже јаја или зрели матичњак. Ако купујем пролећни нуклеус од неког другог произвођача, очекивао бих да буде најмање ове јачине.

Да ли треба да буду и јаџи? Зашто не пет рамова легла са пчелама? Зар то не би чини-

ло нуклеус бољим? Можда би, а можда и не.

Са пет рамова легла у нуклеусу од пет рамова, шта би пчеле јеле? Осим ако постоји добар рам меда у нуклеусу или је у току добра паша, таква нуклеус друштва би могла брзо да угину од глади. А шта ако не угину од глади? Такви рамови легла би се излегли у току следећих десетак дана, што би довело до озбиљне пренасељености и могућег ројења. Имајте ово на уму када видите да нуклеуси које сте купили нису „пуни“. Између времена када произвођач оформи нуклеус и уведе матицу до времена када га пренесете у своју кошницу (наставак), много тога може да се деси. Не бисте били одушевљени да ваш скуп мали нуклеус угине од глади или се изроји. Ваш произвођач то има на уму када их формира.

А шта ако покушамо да их формирамо јачим? У мом крају, у северном делу долине Champlain, три рама легла и добра матица ће донети два до три средња наставка меда и биће спремна за зиму. Ако их формирате у нуклеусима и касније их пренесете у стандардне десеторамне наставке, то пчелама омогућава да учине да њихова неспарена или спарена матица формира своје гнездо без опасности од прехладе или грабежи. Иако имамо кратак оптимални период за формирање друштава (у поређењу са остатком земље), наша паша може бити интензивна и продужена. Ово омогућава производним и нуклеус друштвима да постану јаки произвођачи меда. Сматрам да би стварање јачих пролећних нуклеуса било траћење мојих пчелиних ресурса.

А шта се дешава са пчелама смештеним у областима које имају пролећну развојну пашу, затим рану главну пашу, а затим... ништа. Пчеле у оваквим областима, тј. средњим атлантским државама, вероватно би имале корист од јачих пролећних нуклеус друштава. Ова би се брже развила до

Јаки нуклеус за замену матице изнад јуне преграде. Не сме бити комуникације између нуклеуса и родитељског друштва. Лето нуклеуса покривају пчеле.

рам пчела које се излежу, један рам меда и довољно пчела да покрију оба је сасвим довољно да оформите оплодњак. Запамтите, када се излеже рам легла и новоспарена матица отпочне са полагањем, брзо ће се појавити два рама легла. Чак и након одузимања спарених матица и њиховом заменом новим матичњаком, оплодњаци ће убрзо постати пуни. Ово ће отежавати проналажење и хватање матица.

Нуклеуси за замену матице

Исти нуклеус за замену матице пошто је спојен са родитељским друштвом. Обрађивање пажњу на лето нуклеуса које је још увек на задњој страни кошнице.

Постоје и нуклеуси који су направљени специјално за замену матице. У случају таквих нуклеуса, ја користим цео горњи наставак кошнице са леглом, под условом да он садржи мед, полен и легло у свим стадијумима. Пчеле се стресу, а нуклеус и саће се смештају поврх матичне решетке преко доњег наставка. Пчеле одмах поново населе нуклеус, он се затим уклања и матична решетка се замењује разделном даском са затвореном бежалицом. Овој јединици се даје лето са задње стране и матица која полаже јаја или зрели матичњак. С обзиром да се све старије пчеле врате на старо лето у доње друштво, степен пријема матица са кавезом у нуклеусу је висок, често близу 100%. Три или четири недеље касније, убијају стару матицу у доњем делу и друштво се уједињава. Ово вам омогућава да замените матицу у друштву путем стварања нуклеуса, поуздано најуспешнијим методом.

Нуклеуси оформљени средином лета

На крају, и најважније за мој пчелињак, ту су и ројеви оформљени средином лета. Они ће презимити у својим нуклеусима од четири или пет рамова и представљаће моје ресурсе за увећање пчелињака или замену за следећу годину. Ови ројеви се не праве од најјачих производних друштава, већ од најслабијих.

Сваки пчелињак има једно или више друштава која се споро развијају. Она су слаба и на изласку из зиме. Она могу да произведу наставак или два вишка меда. Стандардна пракса је да се у њима замени матица са надом да ће се добити јака заједница следеће године или им се додаје легло од јаких друштава. Ово са друге стране смањује производњу меда од раних паша, захтева време и новац, и није увек успешно. Мислим да постоји бољи начин.

Ова друштва се пуге да се развијају до средине лета. У мојој области на северу то је јул. Она се тада разбија на нуклеусе од четири или пет рамова, и сваком се даје око један ипо рам легла, рам меда/полена, празно саће и довољно пчела да покрију легло. Добија се у просеку четири или пет нуклеуса по друштву, али код вас их може бити више или мање. Пошто је средина лета и температуре су више него у пролеће, више пчела није ни потребно ни пожељно. Идеја је да се нуклеус развије за јесењу пашу и да се узими. Додавање велике популације пчела би довело до ројења у току јесење паше и губитка матице коју сте купили или узгојили. Они презимљавају изнад јаких производних друштава. Када се пребаце у стандардне наставке следећег пролећа, са својом обавезно новом, младом матицом, они се брзо развијају у јака производна друштва. Није неуобичајено да ми ова презимљена нуклеус друштва уз добру пашу

Нуклеуси формирани средином лета спреми су да се пренесу на своју нову локацију. Уводи се матица у кавезу или зрели матичњак. Чини ми се да је нуклеус у задњем наставку превише јак. Са свим овим пчелама, он је у ојасној од ројења, осим ако му се снага не модификује у наредних пар недеља.

Два нуклеуса формирана средином лета спремна за зиму. Требаће им само мало прихране преко њихових зимских залиха меда.

донесу 70 или и више килограма меда. У ствари, открио сам да произведу више него пролећни ројеви.

Увећање приноса меда

Нуклеуси за презимљавање се такође могу оформити и раније у току сезоне. Ако се оформе средином јуна, четири нуклеуса ће се брзо развити, а померањем сепаратора са хранилицом нуклеуса до зида, нуклеусу се омогућава да се прошири на осам рамова. Месец дана касније, за већину ће бити потребно да се поново поделе или ће доћи до ројења. У ово време, могу се поделити на два или три начина, стварајући више нуклеуса средином јула, који ће се узимати. Када је све речено и обављено, средином јула, осам до дванаест нуклеуса се може оформити од првобитног друштва са успореним развојем, ако успеју да изграде до шест рамова легла до средине јуна. Верујем да је ово бољи план него замена матице у друштвима са лошим развојем. Такође сам открио да остварујем боље приносе коришћењем узмљених нуклеуса. Своју пролећну замену и увећање пчелињака практично имам обављену већ претходног лета и имам нуклеусе са dobrим матицама за замену матица у slabим друштвима раније у сезони него када бих узгајао пролећне матице. Више не губим ране паше док се производна друштва развијају до врхунца снаге. Сви знамо шта је потребно друштву да донесе добар принос.

Пчеле, пчеле и још пчела. Друштво са 60 000 пчела ће донети више меда него два друштва са по 30 000.

Зашто не бисте пробали да оформите неколико нуклеус друштава средином лета ове године и узимите их у свом пчелињаку? Можете се изненадити колико је процес једноставан, а резултати које постижете изузетни.

Преузето из часописа Bee Culture за април 2006. Приредила: Зорица Грег

В. В. Скрипник

О РАСТУ ПОПУЛАЦИЈЕ ВАРОВЕ

Примењујући ове или оне методе борбе са вароом, веома је важно знати темпо размножавања вароа. Прираст броја вароа у пчелињем друштву одређен је разликом између њиховог рађања и умирања. Рађање младих вароа зависи од броја вароа које су ушле у легло и од њихове плодности. О дужини живота вароа постоје различита мишљења. При одсуству легла у кошницама, вароа могу да живе и више од 295 дана (В. М. Смирнов, 1978). У периоду нарашћивања количине легла дужина живота вароа је значајно мања. Највећа смртност вароа запажа се при масовном рађању пчела из легла (А. Б. Ланге, 1978), тј. када угињава велики број старих вароа које су завршиле циклус размножавања.

На основу постојећих литературних и наших података пришли смо проблему са ставом да је дужина живота вароа углавном одређена бројем одгајених вароа (на основу броја положених јаја од старих вароа), а не добом године. Другим речима, природно угибање вароа налази се у узајамној вези са њиховим размножавањем. То дозвољава да се експерименталним путем покаже прираст броја вароа за одређено време (брзина раста броја вароа), и примене добијени подаци у реалним условима у кошници у зависности од броја вароа које се размножавају.

Ми смо одређивали брзину раста броја вароа у леглу у природним условима у кошници. Пошто се размножавање вароа обавља у поклопљеном леглу, то смо за јединицу времена (циклус) у

означавању брзине узели 12 дана. Суштина експеримента се огледала у што је могуће тачнијем одређивању броја вароа у испитиваним друштвима пре и после окончања једног циклуса размножавања.

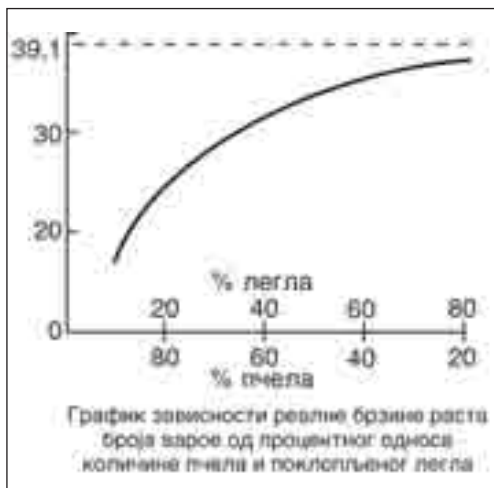
Експеримент смо спроводили код пет пчелињих друштава, која су била посебно формирана у виду ројева са плодним матицама. На почетку експеримента узраст већине старих пчела није прелазио осам дана. То је искључило могућност природног одумирања пчела пре краја експеримента.

Број вароа у експерименталним друштвима смо одредили на следећи начин. Увече смо пчеле смештали у нуклеус без рамова. Ујутру, пре излетања, узимали смо извештан број пчела како би утврдили степен заражености. Затим смо утврдили масу пчела из узорка, као и масу преосталих пчела. Ради што веће тачности резултата, маса пчела у узорку је износила између 100 и 250 грама.

У време узимања случајног узорка, можемо да тврдимо да је просечна маса пчела и у узорку и у групи преосталих пчела подједнака, јер смо их мерили у исто време. На основу укупне масе пчела у узорку и њиховог бројања, утврђивали смо масу једне пчеле. Затим смо на основу масе преосталих пчела и масе једне пчеле, утврдили укупну бројност пчела у свакој заједници. На основу ових података било је лако процени-

ти колико вароа има у сваком друштву.

После поменутих мерења, пчеле смо стављали у кошницу, на специјално припремљено гнездо које се састојало из рамова са

отвореним леглом које није било старије од седам дана, како би били сигурни да већ није инвадирано вароом, уз довољно хране. Кроз четири дана изоловали смо матицу.

Поклапање велике количине легла током 11 дана створило је неопходне услове да практично 100% вароа уђе у легло, а у тренутку изласка вароа из легла заједно са младим пчелама, све ћелије са леглом су биле поклопљене. Тако је обезбеђено да је сва вароа ушла у легло и обавила само један циклус размножавања. Када се излегање легла окончало, у друштвима смо поново одредили број пчела и број вароа по већ описаној методологији. При том смо узели у обзир број пчела и вароа који се налазио у заједници до узимања пробе.

У овако постављеном експерименту, обезбедили смо учешће свих вароа у процесу размножавања. Зато добијена средња вредност од $39,1 \pm 4,7\%$ представља максимално могућу брзину пораста броја вароа за један дванаестодневни циклус њиховог размножавања. У природним условима један број вароа је стално на пчелама, и не учествује у размножавању. Зато ће реална брзина раста броја вароа зависити од процента вароа које су ушле у легло. При равномерном увећању легла у пчелињем друштву расподела вароа између пчела и затвореног легла одређена је њиховим односом (В. В. Скрипник, 1985). Из тога произлази да реалну брзину раста броја вароа у једној заједници пчела можемо изразити односом броја пчела и поклопљеног легла.

На промену броја вароа утиче и њихово страдање заједно са умирућим пчелама. По нашим истраживањима, у периоду без легла је угинуће вароа и угинуће пчела пропорционално. Када има затвореног легла, значајан део вароа налази се у њему. И тада, на један проценат угуинулих пчела угињава и један проценат вароа које се налазе на пчелама. У

периоду интензивног развоја друштава, када је највећи број вароа усмерен ка леглу, број умирућих пчела је пропорционално мали па и вароа које са њима нестају не утичу значајно на укупан број вароа. У осталим случајевима приликом истраживања се и овај број вароа мора узимати у обзир.

Максимална брзина раста броја вароа није апсолутна величина, већ се може мењати под утицајем неколико фактора, који се заснивају на средњој плодности вароа. Ми смо посматрали развој вароа након третирања друштава сумпорним гасом. После два до три месеца изједначио се број вароа у третираним и нетретираним заједницама. Видимо да се ефекат третмана при коме је пало много вароа у потпуности компензовао повећањем брзином раста броја вароа. Повећање плодности вароа након третмана неким препаратима приметио је и Н. М. Столбов (1978). Али, немају сви препарати такав ефекат. Такође, при употреби хемијских препарата који немају стопроцентни ефекат, пчелар врши одабир (селекцију) најотпорнијих вароа са највећом животном способношћу (то се дешава и при термо обради). То доводи до повећања брзине раста броја вароа. Овај недостатак није присутан код биолошких мера борбе, где се вароа уклања без обзира на њену животну способност.

На плодност вароа и повећање њеног броја утиче „ефекат групе“ (И. В. Пилецкаја, 1982). Он се односи на снижење средње плодности вароа када у једну ћелију легла уђу две или више вароа. Уколико се распоред вароа у леглу заснива на вероватноћи (В. В. Скрипник, 1985), то ће проценат вароа које ће ући у једну ћелију зависити од степена заражености легла. Што је нижи степен заражености легла, то је мањи број ћелија легла у којима има више од једне вароа. Како показују истраживања, при заражености

Број друштва	Почетак експеримента			Крај експеримента			Прираст пчела (%)	Прираст вароа (%)
	Степен заражености пчела (%)	Број пчела	Број вароа	Степен заражености пчела (%)	Број пчела	Број вароа		
1	4,75	12 040	572	3,09	26 422	816	119	42,7
2	9,00	9 650	869	5,09	23 738	1 208	146	39,0
3	4,78	13 238	633	2,97	28 650	851	116	34,4
4	5,15	11 410	588	3,20	25 147	805	120	36,9
5	6,54	8 214	537	3,63	21 111	766	157	42,6
Просек	6,04	10 910	639	3,60	25 014	889	131	39,1

легла од 10%, свега 5% вароа није само у ћелији легла.

Тачно одређивање брзине раста броја вароа у трутовском леглу нисмо спроводили, али према расположивим подацима она није много већа него у радиличком леглу. Виша плодност вароа у трутовском леглу се умногосте компензује дужим временом provede-ним у ћелији (око 25%).

На основу анализе фактора који утичу на брзину раста броја вароа произлази да при високој заражености друштва, великој количини трутовског легла, и при активној примени хемијских мера борбе, тачност прорачуна раста броја вароа није нарочито велика.

Изменљива снага заједница током године доводи и до променљивог степена заражености. Као што је већ речено, максимална брзина раста броја вароа је $39,1 \pm 4,7\%$ за 12 дана. При повољним условима у заједницама може настати ситуација која обезбеђује високе брзине раста броја вароа. У таквим случајевима, при увећању укупног броја вароа, степен заражености друштава ће се снижавати. Тај ефекат се види у табели, где су експерименталним заједницама обезбеђени услови за знатан пораст количине легла. Број пчела је порастао на 131%, а средња зараженост вароом се снизила са 6% на 3,6%.

Према томе, у време интензивног развоја заједница друштва су практично „здравија“ што се тиче вароа, јер број вароа не може да прати пораст броја пчела. Овај ефекат има велики значај, јер је степен заражености фактор који одређује ниво утицаја вароа на популацију заједнице. А он у овом периоду године опада.

Током 1976. извели смо следећи експеримент. Четири од вароа страшно оштећена друштва, у којима је у пролеће било свега од 50 до 100 грама веома вароом заражених пчела са матицом, сместили смо у идеалне услове и обезбедили обилном количином квалитетне хране. Никакво сузбијање вароа нисмо применили. Друштва су се убрзано развијала. Крајем лета, заједнице су имале од 2 до 3 килограма пчела. Степен њихове

заражености вароом није прелазило 10%. Добра су презимела. Да би у пракси применили овакав начин „оздрављења“, нуклеусе можемо формирати како од младих пчела са леглом, тако и без легла. Треба запамтити да ефекат оздрављења у потпуности зависи од брзине раста броја пчела, те да снижење заражености вароом наступа само при повећању броја пчела за 70% за 21 дан.

У периоду пролећног развоја сва друштва, без обзира на зараженост, подлежу овом ефекту „оздрављења“. Током лета се снага заједнице стабилизује па је раст степена заражености пропорционалан порасту броја вароа. Пролећно оздрављење се обично компензује брзим растом степена заражености крајем сезоне када заједнице слабе. Значајан број вароа налази се тада у поклопљеном леглу. Зато је одумирање вароа заједно са одумирањем пчела непропорционално, те је мање од угинућа пчела. Због таквог поремећаја степен заражености се повећава од 1,5 до 2 пута. Да би смањили овај ефекат пчелари практичари се морају трудити да друштва престану са одгајањем легла што раније. У том случају, значајан одлив старих пчела пада у период без легла, када је угинуће вароа пропорционално угинућу пчела, па не долази до значајне измене степена заражености. Поменути нуклеуси, када заврше развој крајем године, састоје се превасходно од младих пчела, и следствено томе, не показују видно слабљење нити пораст степена заражености.

Према томе, раст броја вароа и са тиме повезан степен заражености, престају да буду стихијска појава, ако се тачно прогнозирају од стране пчелара. Уз примену одговарајућих метода сузбијања познате ефикасности, прогнозирање раста броја вароа дозвољава разрађивање најбоље рационалне (за сваку кошницу и за сваку локацију) технике гајења пчела са гарантованим одржавањем степена заражености вароом на минималном нивоу.

Преузето из руског часописа Пчеловодство, 10/1986.

Превео: Р. Живадиновић

ПОНУДА КОЈУ НЕ МОЖЕТЕ ОДБИТИ!

НАПИШИТЕ САМО ЈЕДНУ СТРАНУ ТЕКСТА И ДОБИЈЕНИМ ХОНОРАРОМ ПЛАТИТЕ СЕБИ ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ НА ПЧЕЛАР!

Редакција је у последњих годину дана добила два текста о меду медљиковцу. Одлучили смо се за краћи, док ће дужи и комплекснији (аутор Бранко Анђелковић) бити објављен наредне године, након прикупљања нових података. На жалост, по овом питању има много несугласица (наћи ћеће на њих и сами у тексту). Јер, прошлех година поједини фалсификатори су компромитовали овај мед, па је он незаслужено прогнан са многих пчеларских изложби. Разлог ове лежи и у томе што медљиковац нема сваке године, па је неповерење тим веће, иако се и овај мед може у лабораторији јасно одвојити од фалсификата. Много се мање пажње поклања појави проглашавања сунцокрећовог меда за ливадски (или чак медљиковац, уз недозвољено прегревање), уместо да се ради на његовој пуној афирмацији, коју он ипак заслужује. Задаћак свих нас је, свакако, да учинимо све што можемо да разоткријемо фалсификаторе и приведемо их правди, како би савесни пчелари понудили тржишту један од најпознатијих медова у ЕУ.

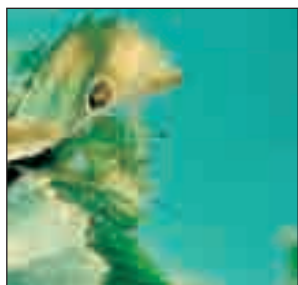
МЕДЉИКА И МЕД МЕДЉИКОВАЦ

Петар Ж. Ђерговић, ул. Војводе Танкосића бр. 7/17, 18000 Ниш, (018) 249-359

Медљика

Медљика је мање или више слатка растељива течност животињског порекла, тј. излучевина неких штитастих вашију из фамилије Coccidae из лисних вашију из фамилије Aphididae, које паразитирају на разном растину. Те ваши спадају у најситније дефолијаторе иза губара, пагусеница и других биљних паразита, и само оне излучују течне екскременте који су богати слатким материјама – медљиком.

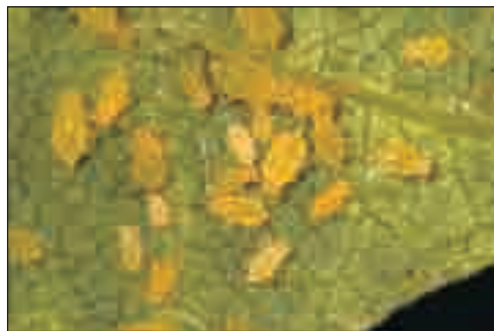
Штитасте и лисне ваши развијају се у повољним условима за време раста и олистивања биљака и достижу дужину и до 5 mm, разних су боја, али најчешће зелене. Размножавају се у милионе потомака, периодично у повољним климатским и другим условима. Крајем сезоне, женке обезбеђују продужење врсте полагањем јаја на заштитним местима, а затим угину. У пролеће се излежу младе ваши и разилазе по

Фамилија Aphididae,
Лисна ваи.

Црвене, жуће, зелене, велики број врста. Живе на букви, брескви, шипови, врби, смреки и луге медљиком.

биљкама. На изабраном месту на листу или младару биљке, развијена ваи забавља рилицу до ситних цвчица кроз које круже сокови – асимилати. Ваи убацује секрет у биљку који је спречава да својим заштитним протеинима обложи рилицу. При томе, ваи су пасивне, јер се сокови налазе под осмотским притиском (према Јоже Рихару, он износи 10 атмосфера – примедба уредника). Биљни сокови садрже од 8 до 30 процената суве материје, углавном шећера. Имају јако мало беланчевина за раст и размножавање. Да би добиле довољно беланчевина за своју и исхрану потомства, ваи морају да у себе уносе веће количине сока него што би им реално било потребно. Ваи које производе за

Фамилија Aphididae, Лисна ваи.
Женке најкрупније, мужјаци ситнији,
а постоје и најситнији и светлије боје.

биљкама. На изабраном месту на листу или младару биљке, развијена ваи забавља рилицу до ситних цвчица кроз које круже сокови – асимилати. Ваи убацује секрет у биљку који је спречава да својим заштитним протеинима обложи рилицу. При томе, ваи су пасивне, јер се сокови налазе под осмотским притиском (према Јоже Рихару, он износи 10 атмосфера – примедба уредника). Биљни сокови садрже од 8 до 30 процената суве материје, углавном шећера. Имају јако мало беланчевина за раст и размножавање. Да би добиле довољно беланчевина за своју и исхрану потомства, ваи морају да у себе уносе веће количине сока него што би им реално било потребно. Ваи које производе за

Фамилија *Coccidae*,
Штйиийасйе ваши.
Врло богаййа врсыама,
граде колоније на

разним биљкама. Врсйа *Lecanium*, са мркосивим штйиийом, дуџа 5 mm. За сво време инйензивно сйшу сокове са лишћара, нарочйио са храсйа и баџрема и луче медљику. У шумарству највеће штйеије чине храсйовим шумама где и највише излучују медљику.

пчеле корисну медљику, тако су грађене да беланчевине и друге хранљиве материје задржавају у свом организму за потребе своје исхране. Већи део сувишне течности и шећера из једњака оде у тзв. филтарску комору где се оплеменеује, а затим истиче из тела кроз анусну цев у виду бистрих течних капица. Капи се гомилају на биљци или падају на ниже гране, земљу или траву. Испаравањем воде капи медљике постају тамније и са већим процентом шећера. Лишће и млдари нападнутих биљака, као и биљке које расту испод таквих стабала, пресвлаче се танким слојем медљике и изгледају као да су полиране (сјајно). Са оваквих биљака медоносне пчеле (али и други инсекти) сакупљају медљику, уносе у станишта и прерађују у мед медљиковац. Касније, када се медљика стврдне, насељава је гљива чађавица (*Apio-sporium spp*), услед чега сви биљни и други делови на којима је медљика добију црну боју. Ова појава је нарочито карактеристична за храстове и багремове шуме нападнуте штитастим вашима.

Табела 1	Храстов сок (Garbah)	Храстова медљика (Michel, метода Garbah)
Инвертни шећер	17,9%	19,1%
Тршчани шећер	44,7%	25,9%
Мелецитоза	4%	44,3%
Декстрини	37,5%	6,6%
Азотне материје	0,3%	0,6%

Промена боје свеже издвојене медљике од бистре и прозирне течности до тамне, зависи од врсте инсеката који је оплеменеују, од врсте биљке, микрофлоре која се у медљици развила, метеоролошких и других фактора.

Медљика се не појављује сваке године. Најчешће медљике има после топле и суве јесени, умерене зиме и раног пролећа. Лучењу медљике погодују топле ноћи и лепо дани са богатом јутарњом росом. Пчеле се на медљици развијају, граде саће и роје се. Ако је време сушно са високим дневним температурама, пчеле сакупљају медљику само ујутру и увече, јер се током дана стврдне па је пчеле не могу искористити, нервозне су и често убадају. У повољним условима, крајем лета и почетком јесени, када се намноже ваши, ако нема богатије нектарне паше, јаке пчелиње заједнице могу сакупити и више од 50 kg медљиковца са храстових шума и врба у неким крајевима Србије. Медљика привлачи пчеле само када нема нектарне паше, или је она слаба, а то је у нашим условима период друге половине јула и августа. Иначе, медљике има од олиставања биљака до касне јесени.

Да штитасте и лисне ваши биљне сокове мењају, оплеменеују и прилагођавају потребама сопствене исхране, види се из хемијске анализе храстовог сока и храстове медљике (Garbah i Michel, табела 1).

У храстој медљици, у односу на храстов сок, видљиво је смањење (разградња) тршчаног шећера (сахарозе) за око 50% и повећање мелецитозе за преко 10 пута (трисахарида), врсте шећера који врло брзо кристалише и који је тешко топлјив у води, а погибелан је за исхрану пчела током зимовања.

Медљика се и по хемијском саставу разликује од цветног нектара и дефинише се као шећерна супстанца животињског порекла, која се образује из екскремената штитастих и лисних вашију. Медљика, за разлику од нектара, не садржи фитонциде и друге антибиотске материје које спречавају развој микроорганизама. У медљици се, док је на лишћу и млдарима, слободно развијају микроорганизми, који делимично мењају њен састав и могу уносити у раствор и штетне материје за пчеле, које је Полтев назвао медљиковом токсикацијом.

Биљне ваши имају многобројне непријатеље који их тамане. На културним гајеним биљкама уништава их човек, најчешће хемијским средствима. У природи их тамане неке птице, осе, муве, бубамаре и други предатори, стварајући равнотежу у природи. Велики број вашију страда од невремена, наглих хладноћа, непрекидних киша и ветрова, те се смањује лучење медљике или чак потпуно престаје.

Неки аутори пишу да постоји медљика биљног (медна роса) и животињског порекла, али није доказано биљно порекло медљике.

(Ово је и данас контролисана ствар. Б. Анђелковић и М. Младеновић у свом последњем раду на ову тему из 2003. године тврде да постоји. На жалост, мало је литературе, а још мање искуства по овој теми – примедба уредника). Са малим процентом шећера, биљни сок није значајан за искоришћавање од стране пчела, погодан за просторима Србије, богатим нектарним и поленовим пашама. После града или ледене кише, сече шума и кошења трава, оштећено лишће, младари и стабла биљака нису привукла пчеле ради искоришћавања биљних сокова. Свака „жива“ биљка, паразитска и друга оштећења на себи затвара. Четинари лучењем смоле, а остале биљке заштитним протеинима. Уколико и има таквих сокова у виду медне росе, они нису медљика већ се сврставају у продукте ванцветних нектарија и разликују се од медљике јер не садрже продукте распадања беланчевина и других материја животињског порекла.

Према доктору Стојмиру Младенову из Бугарске, свежа медљика је бистра, растегљива и сладуњава течност која просечно садржи: воду 24,8%, инвертни шећер (глукозу и фруктозу) 28,5%, тршчани шећер (сахарозу) 16,1%, декстрин 27,4%, минералне соли 3,2% и др.

Мед медљиковац

Мед је производ медоносних пчела и разноврсност је једно од његових главних обележја. У производњи меда од цветног и ванцветног нектара, биљних и других слатких сокова, учествују само пчеле. У производњи меда медљиковца, пре пчела, биљне сокове прерађују одређене врсте биљних вашију и излучују медљику.

Мед медљиковац у промету као „сортни“ мед треба да садржи најмање 51% прерађене

медљике и да одговара осталим захтевима из члана 18 Правилника о квалитету и другим захтевима за мед. Мед медљиковац представља важну ставку у економској добити пчелара и државе и заслужује равноправни третман са нектарним медом. Термин шумски мед, по мом мишљењу, треба избацивати за мед медљиковца, ког пчеле справљају од медљике.

Специфично обележје меда медљиковца је његова лепљивост и расте-

гљивост два до три пута већа него код нектарног меда, одсуство мириса меда са цветова. Медљиковац је најчешће тамније боје, до црне. Медљиковац има више грожђаног шећера који је гушћи и вискознији у односу на воћни шећер, кога има више у нектарном меду.

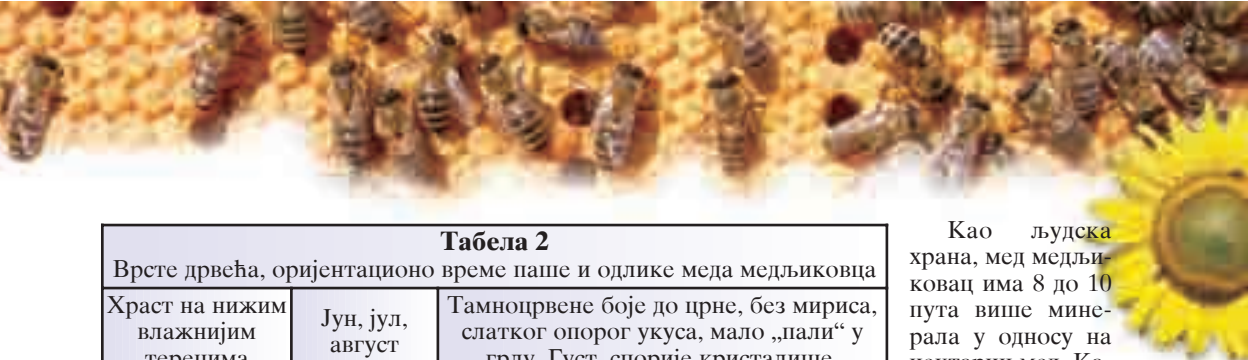
Професор Е. Zander у својој књизи „Мед“, овако је описао мед медљиковца: „Боја свеже извученог меда са лишћара је тамна, гојово црна са зеленкастим одсјајем, од јеле тамно зелена, од беле јеле златно жути, од тисовине као лимун жути до светло тамне боје, од бора водено прозрачна“. Мед медљиковца по укусу може да буде пријатан, слadak и укусан, али и опор и без мириса.

Примесе нектарног меда у меду медљиковцу, као и мање учешће меда медљиковца у цветном меду (што је чест случај), могу са-

Берба меда из 2005. године (снимљено 15. 5. 2006).

- 1) Цветни (полифлорни) кристалисани мед, берба јун и јул 2005. Садржи више грожђаног шећера (глукозу).
- 2) Мед (монофлорни) од бајремица (аморфа), врбан јуна 2005. Није кристалисао. Садржи знатно више воћног шећера (фруктозу).
- 3) Мед медљиковца са примесам цветног меда, врбан август 2005. Кристалисао. Садржи знатно више грожђаног шећера (глукозу), декстрина, минералних материја, олигосахарида, нарочито мелетилнозе.

Табела 2

Врсте дрвећа, оријентационо време паше и одлике меда медљиковца		
Храст на нижим влажнијим теренима	Јун, јул, август	Тамноцрвене боје до црне, без мириса, слатког опорог укуса, мало „пали“ у грлу. Густ, спорије кристалише.
Врбе поред потока и река	Лети, до касне јесени	Светлије боје, брзо кристалише у беле кристале на гранама. Тешко се врца и врло је лош за зимовање пчела.
Смреке	Крај априла до краја лета	Светао, цврнкасте боје, густ, сличан цветном меду. Мирише мало на смолу. Паше издашне, мед тражен у промету.
Јела и бела јела	Од јуна до касне јесени	Тамно зеленкасто до тамно сиве боје. Мирише пријатно на јеловину. Од беле јеле је златно жуте боје, веома тражен.
Бор	Јун, јул, август	Од водено прозрачне до тамно сиве боје.
Буква	Лети и септембар	Тамно смеђе боје, брзо кристалише, врца се тешко. Врло је лош за зимовање пчела.

Као људска храна, мед медљиковца има 8 до 10 пута више минерала у односу на нектарни мед. Калијум доприноси излучивању течности и хлорног натријума из организма људи и појачава рад срца, што је корисно највише за старије људе. У медљиковцу има много више соли гвожђа. Врло је корисно узимати медљиковца у детињству и у поодмаклим годинама. У тамним медови-

ма делимично да измене органолептичке особине сортног меда, али они остају сортни монофлорни медови.

Хемијски састав медљиковца је разноврстан и зависи од врсте инсеката који излучују медлику, од врсте паразитираних биљака, од времена сакупљања медлике од стране пчела, од метеоролошких услова и од микрофлоре која се развила у медлици до њеног прикупљања од пчела.

По подацима Оржевског, хемијски састав меда од медлике и цветног меда одговара подацима из табеле 3. Мед медљиковца има мање инвертних шећера (моносахарида), знатно више дисахарида (шећера ког нису прерађивале пчеле) и органских киселина. Медљиковца има три пута више декстрина и веома много минералних материја, нарочито алкалних метала (соли калијума и натријума). Многи медови медљиковци садрже велике количине олигосахарида, који се не смањују, као што су мелецитоза, малтоза, рафиноза и други, који проузрокују брзу кристализацију.

Медљиковци садрже исте ферменте као и нектарне врсте медова, имају већу киселост и рН.

У чистом меду медљиковцу нема присутних поленових зрна, али се она ипак могу наћи само по мери примеса нектарног меда од биљака цветница. Треба знати да и медљиковца пчеле поклапају, као и сваки други зрео мед.

ма има више гвожђа него у светлим. Према неким подацима, медови произведени маја и јуна садржавали су од 0,34 до 0,73 милиграма соли гвожђа, а у августу и септембру 1,05 до 1,45 милиграма у 10 грама меда.

У медљиковцу је, поред гвожђа, утврђено 28 врста минералних материја као што су бакар, манган, кобалт и други, укупно 1%, за разлику од нектарног меда где их има од 0,1% до 0,5%.

Због оваквог састава, специфичног изгледа и укуса, мед медљиковца је нарочито цењен и тражен у многим земљама Европске Уније, у којима достиже и већу цену у односу на нектарни мед (*погледајте Пчелар за фебруар 2006, страна 78 – примедба уредника*), па он можда представља нашу највећу (ако не и једину) праву шансу за извоз меда у ЕУ.

Табела 3

Састав	Цветни мед	Мед медљиковца
Вода	18,23%	17,02%
Инвертни шећер	75,32%	65,23%
Тршчани шећер	1,25%	4,84%
Азотне материје	0,42%	0,82%
Органске киселине	0,07%	0,18%
Декстрини	3,61%	10,03%
Минералне материје	0,22%	0,96%
Остале материје	0,86%	0,92%

ЕВРОПА УПОЗОРАВА: ХЕМИКАЛИЈЕ У МЕДУ

Дејан Крецуљ
medija@pcelinjak.com

„Систем хитног упозоравања за намирнице“ Европске Уније у периоду од почетка ове године упозорио је на опасност због неисправности код више пчелињих производа. Подаци су дати табеларно. Ако је боље учити на туђим грешкама, а не на својим, онда

би ваљало обратити пажњу на наведене разлоге неисправности, јер је до ових материја веома лако доћи на нашем тржишту, а склоност да се експериментирате и „превентивно“ лечи, на жалост, није страна многим пчеларима.

Датум	Известила (пријавила) земља	Упозорење број	Разлог	Земља из које је роба
3. јануар	Италија	2006.004	Хлорамфеникол у млечу	НЕПОЗНАТО ПОРЕКЛО
3. јануар	Холандија	2006.AAG	Неодговарајући сертификати о здравственој исправности меда	КИНА
12. јануар	Естонија	2006.AAG	Превише ХМФ-а у меду	МАЂАРСКА
19. јануар	Италија	2006.AET	Хлорамфеникол у млечу	ИТАЛИЈА – ШВАЈЦАРСКА
31. јануар	Италија	2006.ANK	Хлорамфеникол у млечу	КИНА
6. фебруар	Велика Британија	2006.AJC	Стрептомицин у меду	ЕГИПАТ
6. фебруар	Велика Британија	2006.AJD	Хлорамфеникол у меду	КИНА преко ХОНГ КОНГА
24. март	Велика Британија	2006.ATN	Сулфадимидин у меду у саћу	ТУРСКА
30. март	Португалија	2006.AVF	Хлорамфеникол у млечу	СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ
10. април	Латвија	2006.AXW	Сулфатиазол у меду	УКРАЈИНА
8. мај	Немачка	2006.0298	Сулфадимидин у меду	ТУРСКА преко ХОЛАНДИЈЕ
12. јун	Мађарска	2006.0368	Стрептомицин у меду	РУМУНИЈА
15. јун	Италија	2006.BJX	Сулфаметоксазол у млечу	КИНА

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ:

**КОМПЛЕКСНИ ТЕКСТ РЕДАКЦИЈЕ ЧАСОПИСА ПЧЕЛАР
О ОПРАВДАНОСТИ ПРИХРАЊИВАЊА ПЧЕЛИЊИХ ЗАЈЕДНИЦА ТОКОМ
ПЕРИОДА ОДГАЈАЊА ЗИМСКЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ПЧЕЛА!**

СУСПЕНДОВАН УВОЗ БРАЗИЛСКОГ МЕДА У ЕУ

Да пчеларство није само леп хоби и здрава разонода, већ да може да буде профитабилан бизнис и озбиљна привредна грана говори статистика према којој је светска производња меда око 1,5 милиона тона. Највећи произвођач је Кина која поседује око шест милиона кошница и производи преко 54 000 тона годишње, а очекује са да ће за две године производњу повећати на 68 000 тона. Следе је САД, Аргентина и Украјина, а међу новим звездама на светској сцени произвођача меда су и Тајланд и Вијетнам.

Међутим, битка за место на светској пиаџи је оштра, а посебно када је реч о тржишту Европске Уније. Како је 17. марта јавила „Agencia Brasil“, ЕУ је суспендовала увоз бразилског меда. Почевши од овог дана, Бразилу неће бити дозвољен извоз меда у Европску Унију све док не усклади своје стандарде контроле квалитета производа са онима који се користе у Европи.

Бразил већ поседује сопствене процедуре контроле, али још није потврђена њихова еквивалентност са европским. Министарству је дат шестомесечни рок да реструктури-

ра свој Национални програм за контролу резидуа захтевајући да га прилагоди ЕУ извозним нормама. Реч је о основним анализама производа на присуство неких елемената који могу да утичу на његов квалитет, на пример антибиотици и тешки метали.

Мед из северозападних региона Бразила се производи махом поступком код којег не постоји опасност од загађења антибиотикима, што се не може рећи за покрајине Сеара и Рио де Жанејро. Како би се превазишли ови проблеми Министарство је покренуло више мера, од санитарних до промоције бразилског меда, верификованих образовних програма, оснаживања тежњи ка органској производњи и подршке удружењима пчелара.

Према Министарству пољопривреде, мед који ће бити извозен након овог ембарга неће имати проблема на ЕУ тржишту пошто Европска комисија потврди еквивалентност контроле бразилских пољопривредних производа. У 2005. Бразил је извезао 14 400 тона меда у Европску Унију што је донело приход од 18,9 милиона америчких долара.

ИЗАБРАН НОВИ ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА СПОС-а

Пошто је досадашњи заменик председника СПОС-а, Ђоко Зечевић из Нове Вароши, поднео оставку из личних разлога, Извршни одбор СПОС-а је на својој последњој седници изабрао новог. То је **Драгутин Гајић** из

Великог Градишта.

Рођен је у селу Малешеву, општина Голубац. Завршио је вишу Педагошку школу и Факултет политичких наука. Уз рад у Општини Велико Градиште ванредно заврша-

ва и Филозофски факултет (социологија-филозофија).

Пчеларењем се бави од ране младости наследивши знања са дединог пчелињака. Пчелари са 50–80 заједница у ЛР кошницама, зависно од обавеза. Члан је СПОС-а од 1976. године, а председник Удружења пчелара Велико Градиште од 1980. до 1984. и од 2002. до 2006. Носилац је признања Заслужни пчелар са златном значком. За време мандата обезбедио је просторије, већ пуне четири године буџетска средства СО Велико Градиште, неповратну донацију АДФ-а у висини од 30 000 долара, покренуо изложбу пчеларских производа у време манифестације „Царевчеви дани“ и увео пчеларску славу. Надамо се да ће његов рад у СПОС-у бити још плоднији.

Београдско удружење пчелара и Друштво пчелара Београд у сарадњи са СПОС-ом, под покровитељством Скупштине града Београда и уз помоћ надлежних институција организују 31. изложбу пчеларства

ПЧЕЛАРСТВО ТАШМАЈДАН 2006

у Ташмајданском парку од 5. до 8. октобра 2006. Организатор је формирао Организациони одбор који је имајући у виду досадашња искуства као и задатке и циљеве изложбе усвојио нови правилник за учешће на овој изложби.

ПРАВИЛНИК за учешће на изложби „Пчеларство Ташмајдан 2006“ од 5–8. октобра 2006.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1. Учесће на изложби могу узети искључиво пчелари, чланови друштва или удружења пчелара уз обавезно чланство у СПОС-у у делу предвиђеном за излагаче пчелињих производа и произвођачи пчеларске опреме или друга правна лица регистрована за производњу и промет пчеларске опреме и прибора или средстава за здравствену заштиту у пчеларству, на основу пријаве, достављању потребне документације, измирењу потраживања Организатора (котизација и депозит) и потписивању уговора.

2. У оквиру одобрених штандова бесплатно се може излагати пчеларска литература и други едукативни материјал (DVD, видео касете...) само из области пчеларства. Излагање горе наведеног може се обавити и на посебним штандовима у посебном делу намењеном за те сврхе уз наплату котизације према уговору са Организатором.

3. Сви излагачи могу према могућности ма задржати место изложбеног штанда из 2005. године само за једно излагачко место. Уколико имају више штандова (под једним

именом, декларацијом на производима, анализама и регистрованом пољопривредном газдинству) остале штандове могу поставити на слободним местима по расподели места за све излагаче са једним штандом.

4. а. Пријаву за изложбу потребно је извршити телефонски на број телефона 011/3444-624 од 10 до 15 часова радним данима или препорученом пошљицом на адресу Молерова 13, 11000 Београд, са назнаком ПРИЈАВА ЗА ИЗЛОЖБУ, или лично у периоду од 15. 8. 2006. до 31. 8. 2006.

4. б. Потписивање уговора обавиће се од 1. 9. 2006. до 15. 9. 2006. према позиву Организатора, а на основу пријаве.

4. в. Приликом потписивања уговора потребно је доставити личне податке, регистарски број возила за снабдевање и опремање штанда, пријаву производа који ће се излагати уз потребну, законски прописану документацију, потврду о чланству у удружењу и СПОС-у, потврду о упису у регистар пољопривредних газдинстава, потврду о регистрацији привредног субјекта и ПИБ (само за опрему и лекове), доказ о уплати котизације за учешће и положити депозит за поштовање одредби уговора.

4. г. Котизација за учешће на изложби у делу пчелињих производа је 5 000,00 динара. Котизација за учешће на изложби у делу опреме је 8 000,00 динара или 5 000,00 за једну половину штанда. Котизација за учешће на изложби у посебном делу за књиге и др. је 3 000,00 динара.

4. д. Сви излагачи приликом потписивања уговора дужни су да положи депозит од 6 000,00 динара по излагачком месту.

5. а. Непоштовање рокова за пријаву и потписивање уговора, котизацију излагачког места увећава за 20%, али је последњи рок за потписивање уговора 25. 9. 2006.

5. б. За пчеларе котизација се увећава 20% уколико нису регистровали пољопривредно газдинство.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ (за све излагаче)

1. а. Достава и опремање штанда може се обавити искључиво возилом до 3 500 kg укупне тежине у периоду од 20.00 до 8.00 часова и исто се ван тог времена мора уклонити из изложбеног простора.

1. б. Возило мора на предњем ветробрану имати истакнут јединствен број додељен од стране Организатора за све време трајања изложбе.

2. Експонати, амбалажа и друго не смеју се одлагати на зеленим површинама.

3. Димензије штанда морају бити максимално 200×100 cm или 100×100 cm.

4. Сви штандови морају у левом делу штанда имати видљиво истакнут број додељен од стране Организатора за све време изложбе.

5. Сви излагачи дужни су да за сво време изложбе одржавају хигијену око штанда и након завршетка оставе излагачко место у затеченом стању пре изложбе без смећа и другог отпадног материјала.

6. Сви излагачи дужни су да поступе према упутствима Организатора и да сарађују са Организационим одбором.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ (за излагаче у делу пчелињих производа)

1. У овом делу се могу излагати искључиво пчелињи производи, мешавине пчелињих производа и производи у чијој се производњи користи неки од пчелињих производа. Од медова могу се излагати мед од: уљане репице, багремов мед, липов мед, ливадски мед, цветни мед и мед од сунцокрета, остали медови се не могу излагати.

2. Алкохолна пића на бази пчелињих производа могу се излагати искључиво уз законски прописану документацију, тј. анализу надлежне институције.

3. Сви производи морају имати истакнуту декларацију.

4. Забрањено је фиктивно декларисање ради избегавања одредби правилника и закона (нпр. декларисање црних медова као ливадских).

5. Обележавање штанда – штанд мора да има јединствени број додељен од стране Организатора као и натпис који садржи искључиво име и презиме или регистровани назив фирме и место становања. Географско порекло може бити истакнуто само на декларацији у складу са законским прописима.

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (за све излагаче)

1. Депозит се не враћа излагачима који прекрше одредбе правилника и уговора у целом износу по било којој од одредби.

2. Одлуку о невраћању депозита доноси Организациони одбор на основу извештаја и записника Комисије коју је формирао Организатор или извештаја Ветеринарске инспекције и других надлежних институција.

3. Поред невраћања депозита Организатор прописује и друге санкције зависно од величине учињеног прекршаја:

- дупли износ котизације и депозита наредне године;

- искључење са изложбе наредне године;

- искључење са свих изложби чији је Организатор БУП, ДПБ, ДП „Јован Живановић“ и друга друштва која то подржавају;

- искључење из чланства СПОС-а и чланства у удружењима;

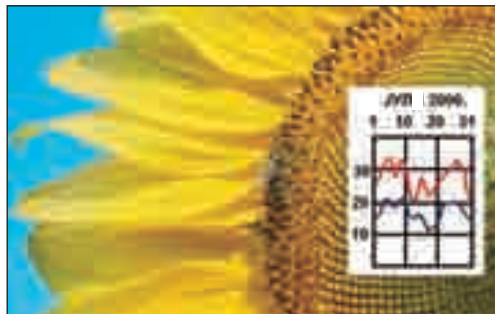
- друге санкције путем надлежних институција.

АПИМЕТЕОРОЛОШКА ПРОГНОЗА ЗА ЈУЛ

Дејан Кречуљ
medija@pcelinjak.com

Јул би требало да, после дугог прохладног периода, донесе коначно толико очекивану топлоту потребну и пчелама и медоносним биљкама. Али, то не значи и да је период киша завршен јер ће оне и даље бити чест гост. Очекује се да ће месец започети лепим и стабилним временом, са нешто ветра и без падавина, па ће у првој декади максималне дневне температуре прећи тридесети поделак Целзијусове скале, али ће већ у другој седмици уследити петодневни кишни интервал са грмљавином и ветром који ће снизити температуру. Прогнозирана количина падавина у том периоду је 45 милиметара. Статистички посматрано, развој времена биће сличан времену из 1997. године.

У другој половини месеца очекује се развој времена какав је примерен лету са температурама у границама вишегодишњег просека, са потпуним карактеристикама летњег времена. Време ће бити стабилно, тихо и без израженијих врућина, али су у појединим крајевима могуће временске непогоде са грмљавином.

Ако се предвиђања остваре, биће то период веома повољног времена за пчеле. Успешно одгајене и проверене матице сада треба увести у друштва и припремити их за наступајућу главну количинску пашу сунцокрета. Како се очекују температуре преко тридесет степени, потребно је обезбедити добру вентилацију и чисто појило, а ни на грабеж се не сме заборавити. Чак и ако на први поглед није уочљива, вароа је стална опасност па борбу против ове штеточине треба интензивирати.

У склопу туристичке манифестације „Чобански дани – Косјерић 2006“, Друштво пчелара „Миладин Зарић Мишо“ Косјерић организује традиционалну

ИЗЛОЖБУ ПЧЕЛАРА У КОСЈЕРИЋУ

Изложба се одржава у недељу, 16. 7. 2006. на простору
Тржног центра:

10.00 Свечано отварање

12.00 Округли сто

16.00 Свечани ручак

Право учешћа на изложби имају сви заинтересовани пчелари и предузећа која се баве производњом и прометом пчеларских производа и опреме. Тезге сопствене, учешће без котизације. Пријаве на телефоне: 064/29-90-746 Максимовић, 064/26-82-506 Томић до 10. 7. 2006. Поред изложбе, истог дана посетиоци могу пратити и изложбе „Златне руке“, „Чобанске спортске игре“, финално такмичење певачких група Србије „Старо певање у Срба“, избор најлепше чобанице за 2006. и друге приредбе.

ВИДИМО СЕ У КОСЈЕРИЋУ!

*Председник Друштва пчелара,
Максимовић Мирослав*

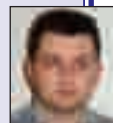
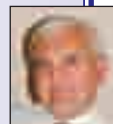
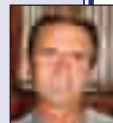
Удружење пчелара „Поморавље“ – Трстеник, Удружење пчелара „Трмка“ – Врњачка Бања, Удружење пчелара „Левач“ – Рековац, Пчеларска задруга „Рој“ – Трстеник, Регионална привредна комора „Крушевац“ организују

СЕМИНАР „САВРЕМЕНА ПРОИЗВОДЊА МАТИЦА“

1) **Милета Марковић**, професионални одгајивач матица, Лазаревац: „Комерцијална производња матица“

2) **Prof. dr Милан Ђировић**, Крагујевац: „Савремене методе одгајања матица – домаћа и руска искуства“

3) **Dr med. Родољуб Живадиновић**, главни и одговорни уредник часописа „Пчелар“, Житковац: „Сузбијање штијеточина и болести пчела и лејла, са посебним освртом на вароу и ноземозу“

Семинар ће се одржати 15. јула 2006. (субота) са почетком у 10.00 сати, на пчелињаку задруге „Рој“ (бивша задружна економија) у Медвеђи код Трстеника. За учеснике семинара предвиђена је закуска.

Котизација за учешће износи 300 динара. Чланови удружења пчелара – организатора семинара, не плаћају котизацију.

Особа за контакт је Зорица Срећковић, телефони: (037) 723-561, (037) 723-579, (063) 843-87-39.

Мирослав Милвановић, УП „Поморавље“ – Трстеник
Звездан Чејерковић, УП „Трмка“ – Врњачка Бања
Иван Арсић, УП „Левач“ – Рековац

ДРУШТВО ПЧЕЛАРА „КЛАДОВО“, СПОС И ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА
ОПШТИНЕ КЛАДОВО
организују

ДРУГУ ИЗЛОЖБУ МЕДА И ПЧЕЛАРСКИХ ПРОИЗВОДА „КЛАДОВО 2006“

Изложба ће се одржати на платоу Дома омладине у центру Кладова, 12. августа 2006. године. Изложба има привредни, туристички и еколошки карактер. Свечано отварање је у 10 сати, а покровитељ изложбе је председник Скупштине општине Кладово, господин **Борислав Петровић**. Пријаве за учешће се достављају до 1. августа на адресу: Друштво пчелара „Кладово“, ул. 22. септембар 66 (зграда ДПО), 19320 Кладово или на телефон 019/807-727 од 8–12 сати. Ближе информације код председника Друштва, Љубомира Чолевића (019/801-636 после 18 сати). Пријава треба да садржи име и презиме излагача, адресу, телефон, назив фирме (евентуално), а услови за учешће су следећи:

– За излагаче меда, пчеларских производа и опреме, накнада је 200 дин. Уплата се врши на рачун Друштва пчелара: 180-0816630101110-24, Јубанка Београд, експозитура Кладово.

– Излагач сам обезбеђује штанд. На дан изложбе учесник показује уплатницу за котизацију.

– Пчеларима општине Кладово, који нису чланови Друштва пчелара „Кладово“ неће бити дозвољено излагање.

– Информације о смештају и боравку у Кладову можете добити код Туристичке организације општине Кладово (019/801-690).

Председништво Друштва пчелара „Кладово“

Регионална асоцијација пчеларских организација југоисточне Србије (РАПОЈС) – Ниш
Ветеринарски специјалистички институт – Ниш
организују

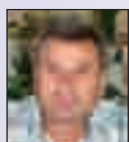
IV Међународни стручни семинар ПЧЕЛЕ НЕ УМИРУ ЗБОГ ЗИМЕ

(Припрема пчелињих заједница за презимљавање и сузбијање варое и ноземозе)

Велика луксузна сала Дома културе у Алексинцу, 29. јул 2006, 10.00 сати.

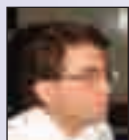
10.00–10.10 Отварање семинара

10.10–10.15 **Четири године међународних семинара и интензивног стручног образовања пчелара**
Издавач:

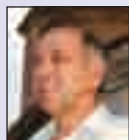
Ing. Властимир Спасић, председник Асоцијације

10.15–12.15 **Савремене методе сузбијања варое у Европској Унији**
Предавач:

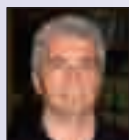
Dr Antonio Nanetti, Члан европске радне групе за интегралну борбу против варое, Истраживач у Националном институту за пчеларство у Италији, Болоња (Istituto Nazionale di Apicoltura, Bologna)

12.15–12.25 **Самочишћење пчела од варое (филм)**
Аутор:

Иван Бридушић из Бора

12.25–12.45 **Резултати пројекта Министарства пољопривреде о утврђивању здравственог стања пчела и анализи меда на подручју 25 општина југоисточне Србије**
Предавач:

Dr vet. med. Зоран Раичевић

12.45–13.05 Пауза

13.05–14.45 **Најновија истраживања помажу пчеларима у ефикаснијој борби против ноземозе**

Предавач: **Dr Antonio Nanetti**

14.45–16.00 **Квалитетно узимљавање пчелињих заједница на модерном пчелињаку**
Предавач:

Владимир Хуњад из Петроварадина, професионални пчелар

16.00–16.30 **Питања и одговори**

За чланове Асоцијације улаз је **бесплатан**.
Остали плаћају котизацију од **500 динара**, коју треба уплатити на жиро-рачун Асоцијације 105–6847–52 (понети оригинал уплатнице као доказ уплате).

Технички организатор,
Dr med. Рогољуб Живадиновић,
поштредседник Асоцијације за образовање и маркетинг

Председник Организационог одбора,
Ing. Властимир Спасић,
председник Асоцијације

Друштво пчелара „Бачка Топола“, СО Бачка Топола, СПОВ и СПОС организују традиционалну међународну продајну изложбу пчеларских производа и опреме

КАРНЕВАЛ ПЧЕЛАРСТВА

Продајна изложба се одржава 16. 9. 2006. у центру Бачке Тополе код робне куће „Београд“. Услови излагања:

- Излагачи су дужни сами обезбедити штандове.
- Цена излагачког места износи 500 динара и уплаћује се на текући рачун 335-9558-96 (по извршеној уплати обавестити организатора).
- Излагачи су дужни обезбедити по 1 kg меда у хуманитарне сврхе.
- Излагачко место се обезбеђује према редоследу уплата.

Од 10 сати биће организован културно уметнички програм и освештавање меда, а од 16 сати свечани КАРНЕВАЛСКИ дефиле. Моле се сви учесници да понесу пчеларска одела како би узели учешћа у карневалу.

За додатне информације обратите се Мирку Спасојевићу: 024-711-253 „ДДОР НОВИ САД“ од 8–16 часова и 024-728-148 кућни од 20–23, мобилни 062-581-060; или Јолџић Горану: 024-715-864, мобилни 063-856-9773.

Јубилеј у Крушевцу

Наш колега **Аранђел Радисављевић Раша** прославио је јубилеј вредан пажње – 55 година дружења са пчелама. У својој шеснаестој години као добар крушевачки гимназијалац добио је прве вршкаре од своје тетке. И у својој 71. години несебично преноси знање и искуство млађим генерацијама, а његов узорни пчелињак са 60 ЛР кошница служи пчеларима за пример. Кад није са својим пчелама, Раша је са књигама о пчеларству. Кад га питате за године и пчеле, каже: „*Ни мало, ни много, ни досија*“. И нека тако и остане.

Ненад Маринковић

Нове активности око оснивања пчеларске кооперативе

Сви заинтересовани пчелари за формирање пчеларске кооперативе (задруге) на нивоу Србије која би имала за циљ решавање продаје меда и осталих пчелињих производа могу договорену суму од 2 000 динара уплатити на жиро-рачун Пчеларског друштва „Будућност“ из Лазареваца. Број жиро-рачуна 205-54486-75, КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА. Као сврху уплате навести: Информатор за пчеларску задругу. Уплатницу, заједно са пуном адресом и бројевима телефона уплатиоца) послати на адресу: Поштански преградак 12, 11550 Лазаревац. Средства ће бити искоришћена за ангажовање стручних лица за израду финансијског и техничког плана рада задруге као и за оба-

вештавање заинтересованих о урађеном и будућем плану рада. Овом уплатом сваки пчелар стиче право за даљи рад на стварању привредног субјекта за решавање продаје меда. Идејни текст се може наћи на www.pcela.co.yu или се информисите код иницијативног одбора чији је састав објављен у мајском Пчелару.

Иницијативни одбор пчеларске задруге Србије

Нова полошка за два друштва

Јовица Петровић из Новог Сада наручио је са пчелињака Немеш по својој идеји полошку за два друштва 2004. године, са тридесет рамова 40×30 cm. Са стране кошнице су плодишта, а у средини је мидиште са 10 рамова, заштићено матичном решетком. Има две

хранилице на плодишном делу. Подњача је од жичане мреже. Поклопац кошнице је у

саставу кошнице и кошница се може закључати.

Јанош Немец, Темерин

dr Frittoli је, заједно са председником Фонда за развој пољопривреде општине Алексинац **dipl. ing. Радомиром Стојановићем**, 27. јуна обишао један од пчелињака Друштва пчелара Алексинац, власника **Војислава Стојановића**. Том приликом уверио се у квалитет нашег меда и медоносне потенцијале ове општине, дегустирајући мед директно из кошнице, и то у обилним количинама! По његовим речима, до сада није имао искуство тако блиског контакта са пчелама, и оно ће му остати у трајном сећању. Уз закуску, разговарано је о његовој мисији и реалној пер-

Италијански економски стручњак у Алексинцу

На основу одобрења Уједињених Нација, петнаестак дана је у општини Алексинац боравио економиста **dr Carlo Frittoli** из Италије, који је послат да утврди економске, пре свега пољопривредне потенцијале ове општине, да направи комплексан извештај и понуди стручну помоћ за развој исплативих делатности, на основу чега би се покренула сарадња око могућег извоза пољопривредних производа за Италију и обострано корисне сарадње по том питању са Coop-Italia. У оквиру посете,

спективи извоза меда за Италију, као и о стручној помоћи пчеларима. Упознали смо га и са чињеницом која му до тог тренутка није била позната, да ће његов сународник, познати стручњак за пчеларство **dr Antonio Nanetti** 29. јула ове године посетити Алексинац.

*Председник ДП „Алексинац“,
Dr med. Родољуб Живадиновић*

ПЕТКО, ТРЧИ, ЧУЈУ СЕ 'ЧЕЛЕ

Тако је говорио равно пре 74 године Ђед Петар свом млађаном унуку Петку (10), кога је желио тако маленог да подучи племенитом хобију – 'челарењу.

Ђед Петар, који поживе 95 година а пресели се на „онај свет“ далеке 1936. године, причаше дечаку Петку да му је отац Милић, живео 119 година, има'о и по 90 „трмки“.

Чудио се дечак Петко, а уједно и радовао, како то Ђед Петар, и отац Јеврем убијају 'челу, тако што ископају у земљи рупу, ставе неке запаљене свеће у њу и онда истресу „трмку“ у рупу те је касније и затрпају земљом а онда са ланеним ђедилом исцеде мед те чељад добију следовање али он понајвише заслади прсте.

Ђед му Петар иако времешан и слаб са видом пренесе прва сазнања и створи љубав према овим највреднијим и њему најдражим створењима на кугли земаљској.

Петко Шапоњић из Комарана, осамдесетчетворогодишњи старина, виртуоз међу овдашњим пчеларима, причао би сатима и данима о својим догодовштинама у 'челарењу, само када би неко хтео да га о томе слуша. А имао би штошта поучно причати. Али „шта ћеш“, млађарија, вели деда Петко, би се забавила темама које им више одговарају.

А и Богами тешка су времена за 'челарење. Чини му се да је раније било много једноставније 'челарити, јер није било оваквих „болештина“ које нам задесише њему најдража створења – 'челе.

Старина Петко, иако броји преко осамдесет лета, без имало умора припрема се за сваку предстојећу 'челарску сезону и моли Бога да буде за све медоносна.

Каже да је „силазио“ и на једну кошницу (1948), али да никада није прекидао 'челарење. И данас – иако у позним годинама, осваја са лакоћом преко 35 друштава, доиста у савременим „ђерзонкама“, међу којима има и два друштва у сандуцима од некадашњег „руа“ које назива полошкама.

Затекао сам га како са својом супругом Миленом која га верно прати како у животу тако и у 'челарству, без наочара чита часопис „Пчелар“, мартовски број, и већ се интересује зашто касни априлски. Каже, стално учи, нешто новог нађе али чудом се не може начудити каква је ово напаст и одакле толико 'челињег крпеља – варое, која је веома опасан становник наших кошница. Још, каже деда Петко, да је „ноземоза“ за становнике његових кошница прошлост јер, вели, бели лук учини своје који од деведесетих година упорно додаје својим 'челама, нарочито како га охрабри поч. Лолинка на предавању у Ужицу, када јој је саопштио да пролив лечи са белим луком?

Нема разлога да му не верујемо јер научно је доказано да бели лук ојачава имунитет живих организама па тако и пчела, наравно у комбинацијама са другим препаратима.

Деда Петко ниједно стручно предавање не пропусти које организује овдашње Удружење пчелара и увек има „питања“ за предавача иако својим искуством и знањем у овом „слатком занату“ надмашује многе млађане чланове Удружења.

Рече и да је члан „Златарке“ од самог оснивања од када чита и часопис „Пчелар“ а да је, када Удружење застане са радом (1988–1994) био члан у Ужицу.

Причао је деда Петко и о берићетним годинама, али како рече у његовом „Уљанику“ најберићетнија би 1989. година и како каже од тада је почео и продавати мед. Вели даље да је његов мед угледао и далеку Турску, а и доста га је однето и у Сарајево.

Заједно, Милена и Петко рекоше да је више меда поклоњено но што је продато, а и доста ројева Петко је подарио почетницима и обуци их за овај племенити хоби, а за неке Богами и добар извор прихода. На територији наше општине многе „Уљанике“ је обишао, дао савете и пружао стручну помоћ.

Међу онима којима је помогао да започну челарење су и Миле Толић, проф. Алекса Никачевић, Радојко и Раде Гордић и многи други млади људи Златарског краја.

За све те заслуге у оплеменењању људи пчеларским вештинама деда Петко је пре три године добио и високо признање Савеза пчеларских организација Србије, златну медаљу „Заслужни пчелар“ као и диплому „професор Јован Живановић“ за 2005. годину, а све на предлог Скупштине Удружења

пчелара „Златарка“ из Нове Вароши.

У знак немерљивог доприноса у развоју пчеларства општине, Петка је скупштина Удружења пчелара „Златарка“ из Нове Вароши, прогласила својим почасним чланом.

Хвали се ђед Петко како му је прошле године гост био Председник СПОС-а Шљивић, па уредник часописа Пчелар, Живадиновић, као и многи српски пчелари који посетише његов „Уљаник“. Сliku са ових сусрета чува, вели, као Икону!

Много би се могло писати о овом заљубљенику у пчеле али надам се неком другом приликом јер ако је гледати „ген“ деда Петко ће још много година друговати са пчелама што му од срца желим а верујем и сви чланови Удружења пчелара наше општине.

На крају Петко поручује младим људима да се баве пчеларством јер су пчелари у бити „племенити“ људи и како рече никоме зло не мисле јер то њихов „мал“ – ’челе не заслужују, а свакако да се организују, учлањавањем у Удружење и да што више читају књиге и часопис Пчелар и консултују старије и искусније пчеларе.

„Живио нам још дуго, деда Петко“.

IN MEMORIAM

Април 2006. године пререзао је педесетшестогодишњи животни ток Милану Симиовићу, члану ДП „Чачанска пчела“ Чачак. Професионални администратор, најпогоднија личност за секретара. Обавља то са доста уметности. Сналажљивошћу и самоиницијативом обезбеђује своме друштву донацију од неколико стотина кошница, пар вага и врцаљки. Незаобилазан организатор изложби и посета. Добитник више признања СПОС-а и своје организације. Слава му и хвала!

ДП „Чачанска пчела“, Чачак

Тошић Момчило, члан ДП „Кладово“ у Кладову, преминуо је у 68. години живота. Пуних 30 година бавио се пчеларством. Један је од оснивача Друштва. Дугогодишњи је претплатник на часопис Пчелар. Био је угледан и цењен пчелар. Остаће упамћен као вредан и племенит друг. Нека му је вечна слава и хвала за дугогодишње дружење.

ДП „Кладово“, Кладово

У Кладову је у 62. години живота, преминуо наш уважени друг, колега и пчелар Бузгановић Јован – Јова. Дружио се са пчелама више од 25 година стално проучавајући стручну литературу. Његов пчелињак наследиће син Горан, који му је и до сада помагао. Од формирања иницијативног одбора 1999. године и формирања Друштва, био је стални члан и претплатник на часопис Пчелар. Његов живот и рад остаће нам у дугом сећању. Нека му је вечна слава и хвала.

ДП „Кладово“, Кладово

ПЧЕЛАРСКА БЕРЗА

Pčelarska kuća Jevtić

Matice
Rojevi na LR ramovima
Rojevi na DB ramovima
Paketni rojevi

Košnica + roj → najpovoljnije
Formiramo pčelinjak za Vas
Mogući razni dogovori

Isporuka u Opariću, u našoj ambalaži

email: jevtic@ptt.yu
www.pcelarskakucajevtic.com

Jevtić Svetlana i Dragan
tel. 035/ 722-684 063/ 89-33-123

ПЧЕЛАРСКА ФАРМА ЈЕВТИЋ

Ројеви, матице и кошнице на продају.

1) Paketни ројеви	2) Ројеви на 5 ЛР рамова
3) Ројеви на 5 ДБ рамова	4) Младе оплођене матице
5) Кошнице ЛР	6) Мед, багрем, ливада, шума

Испорука ројева у нашој амбалажи.

**Милан Јевтић, 35267 Опарић
(035) 722-564, (063) 895-86-08**

АПИЦЕНТАР д.о.о.

11000 Београд, Војводе Степе 57
Тел. 011/397-45-40

2006

Обавештавамо пчеларе и пчеларске организације да и у 2006. год. вршимо испоруку **ЛИНИЈСКИ СЕЛЕКЦИОНИСАНИХ МАТИЦА**, са почетком пријава и уплата од 15.02.2006. год. и испорукама од 20.05. - 1.09.2006. год. Испоруке су по редоследу уплата. Сваки кавез са матицом носи серијски број, печат и порекло матице.

Селекција се врши на медну продуктивност, отпорност на кречно легло и друге особине од 1982. године.

Решење за селекцију пчела и репродукцију матица издато од Министарства пољопривреде бр. 361-13-84/2005-4 од 27.06.2005.

Пчелари регистровани као пољопривредно домаћинство имају право на регрес од 200,00 динара по матици од Министарства пољопривреде.

За све додатне информације обратите се Мирку на горњу адресу или на телефоне:

011/397-45-40 од 8-14 часова

011/495-425 од 15-18 часова

за АПИЦЕНТАР
prof. dr. Јован Кулинчевић

vuplast

100% polnilo

Tegle za med

300 gr.
500 gr.
1000 gr.
1500 gr.
3000 gr.

PET

Gornji Milanovac, ul. Drinčičeva 24
tel: 032 716 627 mob: 063 606 818
e-mail: vuplast@eunet.yu

Пчеларска радња
НЕКТАР
Крагујевац

Телефон/факс:
034/371 501
Производња погача:
034/562 296
Производња воска:
034/334 599
Мобтел: 063/640 144

- израда и продаја сатних основа
- замена и откуп воска
- израда погача за прихрану пчела
- откуп меда и прополиса
- продаја

Karolji
Nektar
- Bečej -

Vlasnik: Laslo Karolji
21220 Bečej, Udarnička 40
Telefon: 021-817-274
mobil.: 063-7754-048
Email: karoljin@sojanet.co.yu

- *IZRADA I PRODAJA SATNIH OSNOVA SA 20% ZAŠTITE OD VAROE
- *ZAMENA I ODKUP VOSKA I STAROG SAČA
- *LEKOVI ZA PČELE
- PČELARSKI PRIBOR I OPREMA
- *IZRADA SVEČA
- *POGAČA ZA PREHRANU PČELA
- *BAGREMOV, LIPOV, LIVADSKI I SUNCOKRETOV MED
- *ODKUP MEDA I PROPOLISA
- *BIO PROGRAM OD MEDA

RADIONICA MEDENA

Ramovi, košnice, matice, rojevi, pribor i oprema, hrana za pčele, satne osnove, otkup voska...

Sve vrste ramova: suva lipa, odlična izrada, izuzetan kvalitet, poštovanje vaših rokova. Iskustvo od preko miliona ramova. Dnevni kapacitet hiljadu ramova. Pčelarite udobno ramovima iz Radionice "Medena".

Svi tipovi košnica: kompletnih i uređenih, od kvalitetnog materijala, tačnih mera, precizno izradili, u dogovorenom roku. Puno meda i zadovoljstva u radu sa košnicama iz Radionice "Medena".

Sva pčelarska oprema i pribor: oprema za košnice, pribor za vrenje meda, oprema za pčelare, hrana za pčele, letkovi, satne osnove...
Pojedinačno i društvima. Posebni dogovori.

Radionica Medena, porodično preduzeće.
Voda i struja iz prirode, bez
pne dogovora. Posetite nas, savetujte.
Pozivamo vas, sve mišleć i volite.

www.radionicamedena.com
radionicamedena@yahoo.com

RADIONICA "MEDENA", ZORAN ĐURIĆ,

MEHOVINE, 15225 VLADIMIRCI

015/518-532, FAX 015/518-208, 063/8950-610

Обавештавамо сва пчеларска удружења и све пчеларе да ће се пријављивање и уплата за матице из селекције која се одвија у сарадњи са **Центром за пчеларство Пољопривредног факултета у Земуну**, вршити од 1. априла 2006. године на телефоне регистрованих произвођача селекционисаних матица Републике Србије. Испорука матица вршиће се по редоследу уплате,

Центар „Радмиловац“: 011/2615-315 локал 318

Књажевац „Тимомед“: 019/732-330, 064/2737-606

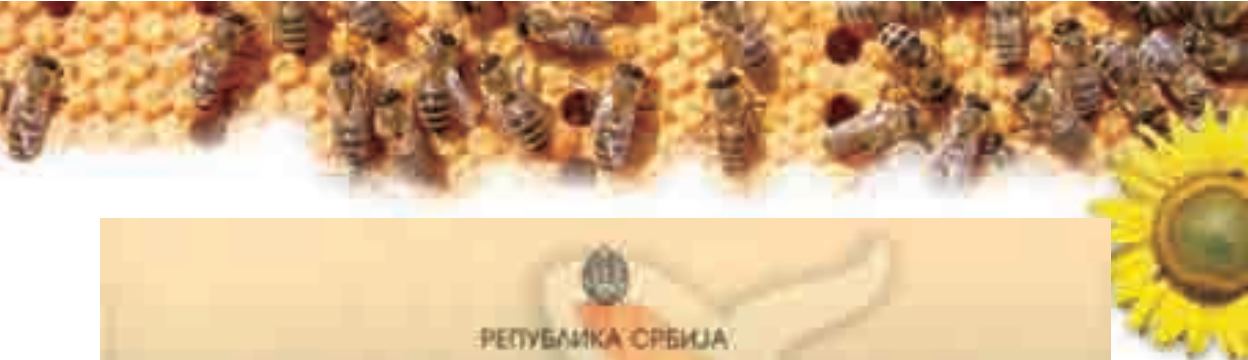

Краљево „Пчелица“: 036/375-336, 063/8033-359

Брање „Медопродукт“: 017/417-176, 063/7049-360

Вршац, Задруга МЕД: 013/832-187

Обавештење пчеларима Србије

Обавештавају се пчелари, а посебно узгајивачи матица Србије да ће Пољопривредни факултет у оквиру пројекта 401-00-7539/2-2006-03 одобрен од стране Министарства за пољопривреду, водопривреду и шумарство Републике Србије вршити бесплатну едукацију руководиоца станица за репродукцију матица и узгајивача матица и њихово умрежавање. Обука ће се одржати у Селекционим центрима Радмилавац (Београд), Тимомед (Књажевац), Пчелица (Краљево), Медопродукт (Врање) и Задруга МЕД (Вршац). Избор полазника ће обавити Комисија састављена од представника Факултета, Министарства и Центара. Услов за пријављивање правних и физичких лица је да су регистровани пољопривредни произвођачи и да имају одређеног искуства у узгајању матица и пчеларењу. Обука ће се обавити у циљу формирања стручног кадра за репростанице пчелињих матица, добијених из селекционог програма Центра Радмилавац, легализације, умрежавања и праћења квалитета матица и меда на терену. Пријављивање се врши на Институту за воћарство и виноградарство, одељење за пчеларство Пољопривредног факултета у Београду на телефон 011/2199-805 или 2615-315 лок 318, 314, 240. Пријаве слати до 10. јула.

Руководилац пројекта, Prof. dr Мића Младеновић

Pčelarska kompanija

• ROJ •

37240 Trstenik
Pana Đukića 2/2
tel/fax: 037 714-232, 717-600
723-579, 723-579
e-mail: roj@ptt.yu
www.roj.co.yu
Smederevo: 064/2107680

1.01.	LR košnica - standard sa 3 nastavka	33.00	3.13.	Stalak za otklapanje za 2 rama Cr	30.00
1.02.	LR košnica sa ventilacionom mrežom	40.00	3.18.	Viljuška plastična za otklapanje	1.00
1.03.*	DB košnica - standard	38.00	3.19.	Sito za med Cr malo	5.00
1.05.	DB košnica sa 10 ramova - standard	35.00	3.21.	Kanta za med od 40lit Cr	40.00
1.06.	AZ košnica - standard sa 10 ramova	55.00	3.26.	Ručna pakerica za med 20-30 grama Cr	300.00
1.08.	Fararova košnica sa 4 nastavka	41.00	3.27.	Pakerica univerzalna sa pumpom 20g-3kg Cr	999.00
1.10.	Podnjača antivarozna	7.70	3.28.***	Univerzalni duplikator sa mešačem Cr	1990.00
1.11.	Nastavak LR	4.90	4.01.	Električni žvrk	15.00
1.12.	Plodište DB	6.00	4.02.	Žvrk obični	1.00
1.17.	Nukleus dvodelni 5+5 ramova LR	21.00	4.03.	Busač rama Al 1 igla	5.00
2.14.	Mreža za polen Al 360 x 260mm	1.20	4.06.	Američki nož anatomski	1.00
2.16.	Matična rešetka žičana LR - spojena limom	2.10	4.08.	Američki nož za čišćenje ramova	2.70
2.17.	Matična rešetka žičana DB - spojena limom	2.50	4.09.	Četka za pčele	1.00
2.22.	Istegnuti Al 3x3 mm dužine 6 m	10.00	4.14.	Parni topionik za 5 ramova Cr	180.00
2.23.	Zica za ramove u rifuzi 1kg	2.40	4.20.	Pčelarska vaga	120.00
2.24.	Zica za ramove na kalemu od 400g	2.40	5.01.	Dimilica Zn Ø 90	5.00
3.01.	Vrcaljka 3 rama PVC ručna	59.00	5.03.	Dimilica za varou	3.50
3.02.**	Vrcaljka 4 rama Zn ručna	85.00	5.04.	Šešir pčelarski	1.80
3.03.	Vrcaljka 4 rama Cr ručna	115.00	5.06.	Jakna sa šeširom	5.10
3.04.	Vrcaljka 4 rama Cr na električni pogon	247.00	5.12.	Rukavice pčelarske - gumirano platno	3.00
3.05.	Vrcaljka 6 LR rama Cr električni pogon	255.00	5.13.	Rukavice pčelarske kožne	3.50
3.06.	Vrcaljka 12 LR rama Cr radijalna	400.00	9.01.	Roj pčela na 5 LR rama	31.00
3.07.	Vrcaljka 24 LR rama Cr radijalna	600.00	9.04.	Matica ovogodišnja	5.00
3.09.	Vrcaljka 6 LR rama Cr kasetna, automatska	790.00	9.05.	Satne osnove	4.50
3.12.	Kada skidanje poklopaca 20 rama Cr	99.00	9.06.	Zamena voska za satne osnove	0.50

* Delovi za Db kosnicu su 15% skuplji.

** Vrcalje sa poklopcem su 6 % skuplje, sa 3 rama 5 % jeftinije, a sa 6 rama 7 % skuplje.

*** Duplikator može biti homogenizator meda, invertator šećera. Topi i filtrira vosak.

- Cene su proizvođačke, bez PDV-a, izražene su u eurima i važe na dan isporuke.
- Za kupovinu većih količina, odobravamo popuste.
- Izlazimo u susret posebnim zahtevima kupca i proizvodimo po porudžbini.
- Vršimo otkup pčelinjeg voska, meda, rojeva i matica.

Sve za pčele i pčelare u „ROJ“-u !

POSREDOVANJE U PROMETU
POSREDOVANJE U PROMETU I UPOSREDOVANJE
POSREDOVANJE U PROMETU I UPOSREDOVANJE
POSREDOVANJE U PROMETU I UPOSREDOVANJE
POSREDOVANJE U PROMETU I UPOSREDOVANJE

PČELARSTVO "ARSTIC"
TEMIŠVAR - BEOGRAD

POSREDOVANJE U PROMETU I UPOSREDOVANJE
PČELARSTVO "ARSTIC"
065-725-547, 065-770-75-06

PTT **Д.О.О.**
„СМАНА ПРОМЕТ“

**Производи, откупљује, пакује и пласира
мед и остале пчелиње производе
преко трговине широм Србије**

11319 Крњево, Бул. ослобођења 16
тел: 026/821-080, 821-280, 821-380, дир. 821-480
E-mail: smana-promet@ptt.yu

METALOPLASTIKA **VRNJAČKA BANJA**
tel. (036) 631-128, 631-487, 631-677, www.metaloplastika.co.yu

PET **PET**

od 250 g do 5 kg! **Sve vrste ambalaže za med...**

КАРНИКАЦЕНТАР

Карника центар доо, Београдска 53, 31000 Ужице;
тел/факс 031.520.249, моб. 063.638.103, e-mail: tara1050@ptt.yu

**НОВО
НА ТРЖИШТУ**

**ЦЕНТРИФУГА ЗА ВРЦАЊЕ МЕДА
СА АУТОМАТСКОМ
РЕГУЛАЦИЈОМ !!!**

Капацитет: 60 РАМОВА

- Мотор 2.2 KW + аутоматски регулатор OMRON
- Рад центрифуге је у потпуности аутоматизован програмабилним регулатором, који обезбеђује континуално убрзање, тако да је улога оператора сведена на минимум СТАРТ-СТОП
- Центрифуга је израђена од прохрома – високи сјај, намењеног за употребу у прехранбеној индустрији.

У ПОНУДИ СУ И РАДИЈАЛНЕ ЦЕНТРИФУГЕ, ОД 15 ДО 60 РАМОВА

Плаћање по договору уз могућност компензације

Душан Мирић, Белановица
014/89-769 063/80-76-142
dusanislavica@sezampro.yu

МАРК-КОМ
Белановица

Имаће тржишту да понуди висококвалитетне младе оплођене матице проверене од стране пчелара дуги низ година. За све старе купце спремљен је и посебан поклон. Све матице се обележавају. Могућност испорука поштом или личним преузимањем.

Центар за селекцију и репродукцију матица
„Пчелица Стојановић“
у сарадњи са Пољопривредним факултетом у Београду

ПЧЕЛИЦА
КРАЉЕВО

МАТИЦЕ И ПАКЕТНИ РОЈЕВИ
РЕГИСТРОВАНИ ПРОИЗВОЂАЧ МАТИЦА
Рибница Тимочка 6, 36103 Краљево 036 375-336, 063 80 333 59

МАЛИ ОТЛАСИ

Папирићи за димљење против варое – лично или поузећем. Филиповић – Ужице.
☎ 031/513-687, 563-882, 524-172 (у продавници), 063/639-424

Продајем оплођене матице, пакетне ројеве и мед на велико. Павловић Мирослав и Небојша. Брзан. ☎ 034/861-137, 063/8926-030

Продајем 20 друштава у Фараровим кошницама. ☎ 064/836-26-34, 063/84-39-690, 011/87-54-045

Продајем 80 друштава ДБ, ЛР пре багрема, 100 ројева од 1. јуна, матице. Павловић.
☎ 015/510-241, 063/7561-513

ПРОДАЈЕМ ПВЦ МАТИЧНЕ РЕШЕТКЕ, ХРАНИЛИЦЕ 2,5 ЛИТРА, БЕЖАЛИЦЕ, БОКСЕСЕ, КАВЕЗЕ, БЕЖАЛИЦА ЗА ЛЕТО. ☎ 014/222-700, 064/65-11-500

Продајем пчелиња друштва и ројеве, цена по договору. ☎ 015/32-00-23, 063/81-566-00

Купујем восак, восковарину (дрождину). Мија, Пожаревац. ☎ 012/213-532

ПРОИЗВОДЊА И ПРОДАЈА: РАМОВА свих типова од липовог дрвета; КОШНИЦА, наставака, збегова и кровова; АНТИ-ВАРОЗНИХ ЖИЧАНИХ ПОДЊАЧА са и без скупљача полена; УРАМЉЕНИХ МАТИЧНИХ РЕШЕТКИ; младих спарених МАТИЦА; зрелих МАТИЧЊАКА; РОЈЕВА. Посебна погодност за пчеларе почетнике - РОЈ У НОВОЈ КОШНИЦИ! Јеверица Љубиша, Звечка, Обреновац. ☎ 011/87654-27, 063/8167-726

Матице за 2006. годину. Шошић Драган и Биљана. Мала Моштаница. ☎ 011/875-00-34, 064/158-851-4

ПРОДАЈЕМ мед и прополис. Андрејевић Боривоје – Бора, Баточина. ☎ 034/841-507

Откупљујем восак, дрождину (восковарину) и саће. Пеђа, Лесковац. ☎ 016/281-674, 064/613-31-78

Продајем матице, пакетне ројеве и мед. Митић Перица, Баточина. ☎ 064/3246-560, 034/842-658

Квалитетне матице и ројеве ЛР испоручујем током целе сезоне. Ковачевић Драган. ☎ 063/84-26-187

ПРОИЗВОДЊА И ПРОДАЈА: КОШНИЦА ЛР и ДБ, ДЕЛОВА КОШНИЦА (наставака, збегова, кровова), ЖИЧАНИХ ПОДЊАЧА, по највишем квалитету! ЈЕВТИЋ БОБАН, Крушевац. ☎ 037/887-471, 064/35-84-037

Продајем мед и прополис. Несторовић Радоје, Лапово. ☎ 034/853-912, 064/43-76-469

МЕПОЛИС МЕД. ОТКУПЉУЈЕМ ПЧЕЛИЊЕ ПРОИЗВОДЕ.

☎ 063/316-844, 011/2390-893, 011/3543-116

ЈЕНТЕРОВ АПАРАТ, ОРИГИНАЛ НЕМАЧКИ 49Е. МОЖЕТЕ НАРУЧИТИ НА ТЕЛЕФОНЕ ☎ 016/281-666, 063/42-82-36

НАЈВЕЋИ ПРОИЗВОЂАЧ МАТИЦА У ПЧИЊСКОМ ОКРУГУ нуди висококвалитетне оплођене матице, пакетне ројеве и матични млеч. ☎ 017/31-740; Часлав, 063/8-666-226; Игор, 063/8-1111-66

Продајем оплођене обележене матице. Испоручујем поузећем. Миле Величковић. ☎ 018/320-300, 063/867-1550

Продајем квалитетне матице, ројеве, целе пчеларске сезоне. Дејановић. ☎ 021/878-013, 064/37-04-510, 022/623-377

Продајем полен. Стефановић Петар, Шид. ☎ 022/710-453, 064/37-18-015

Продајем полен. Хемела Мирослав, Шид. ☎ 022/711-411, 064/41-69-447

Продајем канте за мед, алуминијумске, велике и мале. ☎ 035/312-664, 063/8850-449

Продајем електронски регулатор брзине 12V за центрифугу. После 19^е. ☎ 011/34-35-767

Веома повољно **продајем** оплођене тестиране обележене матице. Влада. ☎ 016/21-55-75, 064/241-25-15

Продајем: липове кавезе за матице, матице 2006, пакетне ројеве 1,2 kg. Цветковић Горан, Лапово. ☎ 034/852-045, 064/14-22-767

Продајем регистрован аутобус за превоз пчела свих врста кошница. ☎ 011/87-54-109, 064/27-10-943

Продајемо матице и ројеве. Милован и Радован, Доњи Крчин. Звати увече. ☎ 037/795-578, 035/722-720, 063/7001-983

Продајем нуклеусе АЖ-7 и основу. Филиповић Славко. ☎ 011/25-17-997, 063/863-16-16

Повољно **продајем** два рама за сеобу по 12 ЛР кошница, багретов и сунцокретов мед и ројеве на ЛР рамовима. ☎ 011/462-425, 064/204-72-77

Камион за 60 АЖ, може замена за ауто или комби. ☎ 011/81-61-087

Најсавременије скупљаче полена и хватаљке ројева шаљем поузећем. Јевђовић. ☎ 034/340-785, 063/717-9876

Продајем аутобус са 80 малих АЖ кошница. ☎ 021/715-172, 064/30-77-865

Продајем приколицу димензије 4,20×6 m са 52 АЖ ГРОМ. Друштва одлична. ☎ 874-134

Продајем врцаљку, четири рама, за 50% тржишне цене. Ђирић. ☎ 011/461-066

Продајем ЛР кошнице са медом, ројеве, матице јуни 2006, празне кошнице ЛР. Новак. ☎ 011/316-19-26

ПЧЕЛЕ ДОНОСЕ ЗДРАВЉЕ! УЗВРАТИМО ИМ ИСТОМ МЕРОМ!

- SUPERSTRIPS - VAROZAN

АПИВЕТ, НОВИ САД

Производни погон Љуково

Телефон/факс: 022/551-144, 551-784, 063/506-332

Продајем камион ТАМ-5000 са 60 АЖ кошница, 30 АЖ кошница са пчелама, ројеве. ☎ 015/346-258

МАРИНКО, МАЛИ ЗВОРНИК: матице, ројеви, контејнери ЛР типа.

☎ 015/471-386, 064/341-7277

Продајем 12 ком. АЖ кошнице троделне са пчелама монтирано на приколице за путничко возило. ☎ 026/512-158

Продајем атестиран камион са 60 АЖ-10 кошница. Цена 2 500. ☎ 063/629-286

Продајем оплођене матице и ЛР ројеве. Чакардић, Лазаревац. ☎ 011/812-04-91, 064/38-32-512

Продајем у јулу матице и ројеве. Димитрић, Владимирци. ☎ 011/27-55-663, 064/26-24-292

Продајем мед и полен. Божендић Рајко, Шид. ☎ 022/710-619

Продајем ЛР друштва у одличном стању. ☎ 025/744-061, 064/299-80-55

Продајем пчелиња друштва у Дадан-Блатовим кошницама. Мијаиловић Живомир.

☎ 034/841-219, 063/690-877

Продајем пчелињак са ДБ 12 кошницама. Ужице. ☎ 064/216-87-01, 011/369-20-86

Продајем овогодишње природне ројеве на ЛР рамовима, као и пчеле у ЛР кошницама. Перић Миленко. ☎ 014/473-184

Продајем камион ТАМ са 40 кошница АЖ. ☎ 012/540-815, 540-816, 064/1173-800

СР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
638.1

ПЧЕЛАР : часопис за пчеларство / главни и одговорни уредник Родољуб Живадиновић. - Год. 1, бр. 1. (јануар 1898) - . - Београд : Савез пчеларских организација Србије, 1898 - (Лапово : Колор прес). - 24 cm
Месечно
ISSN 0350-431X = Пчелар
COBISS.SR-ID 15913218

HRANA ZA PČELE

SVE VRSTE LEKOVA ZA PČELE

**200
DINARA**

**120
DINARA**

**250
DINARA**

**MRAVLJA
KISELINA 85% 1 L**

**OKSALNA
KISELINA 200g**

**VARAMIT - AMITRAZ
za 40 košnica
3 tretiranja**

EVROTOM

- IZRADA I PRODAJA SATNIH OSNOVA
- ZAMENA, OTKUP VOSKA I STAROG SAČA
- PČELARSKI PRIBOR I OPREMA
- KOZMETIKA I HUMANA MEDICINA
na bazi pčelinjih biljnih aktivnih materija

SERBIA I CRNA GORA, 22400 RUMA, Kraljevača 46

Tel/fax: ++381 22 479 569, Fax: ++381 22 471 675

BITEŃ/6100 BRCKO, Semberska 12, Tel/fax: ++387 49 340 443

BUGARSKA, SOFIJA, Tel/fax: ++359 2 84 031 33

e-mail: evrotom@hotmail.com

<http://www.evrotom.com>; <http://www.evrotom.da.ru>